

Архивски знак: _____
Рок на чување: _____ год.
20 _____ год.
Потпис, _____

Република Северна Македонија
Министерство за култура

Republika e Maqedonisë së Veriut
Ministria e Kulturës

Република Северна Македонија
Republika e Maqedonisë së Veriut
МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА
MINISTRIA E KULTURËS
Бр.-Nr. 09-4858/1
30.03 2022 год.-viti
Скопје-Shkup

МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ИЗВЕШТАЈ ЗА 2021 ГОДИНА

Министер
Бисера Костадиновска-Стојчевска

Скопје, _____ март 2022 г.

СОДРЖИНА

1. ВОВЕД.....	4
2. СЕКТОР ЗА ФИНАНСИСКИ ПРАШАЊА	5
3. СЕКТОР ЗА ДЕЈНОСТИ ОД ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА И УМЕТНОСТА.....	6
➤ Драмска дејност	
➤ Музичко-сценска дејност	
➤ Фолклорна и сценско-уметничка дејност	
➤ Визуелни уметности, архитектура и дизајн	
➤ Интердисциплинарна дејност – мултидисциплинарна програма	
4. СЕКТОР ЗА КНИГА.....	18
5. СЕКТОР ЗА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО.....	20
6. СЕКТОР ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА И СОРАБОТКА СО УНЕСКО НА РСМ.....	24
7. СЕКТОР ЗА ЕВРОПСКИ ИНТЕГРАЦИИ.....	30
8. СЕКТОР ЗА ИНВЕСТИЦИОНИ РАБОТИ.....	34
9. СЕКТОР ЗА ЈАВНИ НАБАВКИ.....	42
10. СЕКТОР ЗА НОРМАТИВНО-УПРАВНИ РАБОТИ И ЗА АВТОРСКОТО ПРАВО И СРОДНИТЕ ПРАВА.....	44
11. СЕКТОР ЗА УПРАВЕН И ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР.....	47
12. СЕКТОР ЗА СЛЕДЕЊЕ, РАЗВОЈ И ЛОГИСТИЧКА ПОДДРШКА.....	49
➤ Логистичка поддршка	
➤ Државни награди	

ВОВЕД

Обврската за подготовка и објавување на Извештајот произлегува од членот 70-г од Законот за културата според кој Министерството за култура, до крајот на месецот март во тековната година, носи годишен извештај за својата работа и го објавува на веб-страницата на Министерството за култура.

Извештајот содржи податоци за реализацијата на проектите што се финансирани од Министерството за култура по објавените конкурси, за програмите на националните установи, за проектите од Годишната програма за инвестиции во културата и за други активности од надлежност на Министерството за култура.

Во 2021 година, иако со намален интензитет, пандемијата предизвикана од ширењето на вирусот КОВИД-19 влијаеше врз динамиката на културниот живот во Република Северна Македонија, како и врз претставувањата во меѓународни рамки. Националните установи ја остваруваа својата дејност и ги реализираа предвидените продукции во услови на присуство на ограничен број посетители, а еден дел од проектите што беа поддржани во рамките на Годишните конкурси не се реализираа, односно беа откажани од страна на нивните носители или од организаторите на настаните во странство. Во 2021 година продолжи трендот на реализација на онлајн изложбени презентации, работилници, конференции и сл., кои беа поставени на електронските медиуми, со што се обезбеди нивна видливост и достапност за пошироката јавност.

Во програмска смисла, пандемијата предизвикана од ширењето на КОВИД-19 јасно ја лоцираше потребата од засилена поддршка на иновативните форми на соработка во културата, активно користење на комуникациските технологии итн.

1. СЕКТОР ЗА ФИНАНСИСКИ ПРАШАЊА

Буџетот на Министерството за култура за 2021 година изнесуваше 3.544.713.000,00 денари, и тоа: за раздел 18001 – Министерство за култура 238.283.000,00 денари и за раздел 18010 – Финансирање на дејностите од областа на културата 3.306.430.000,00 денари. Учеството на културата во вкупниот буџет на Република Северна Македонија во 2021 година беше 1,43 %, односно буџетот за 2021 година во однос на буџетот за 2020 година беше зголемен за 2,37 %, а во однос на буџетот за 2019 година беше зголемен за 12,88 %. Во текот на годината се донесе Ребаланс на Буџетот и Одлука за прераспределба на средства меѓу буџетските корисници и фондовите:

Буџет за 2021 година	Раздел 18001 Министерство за култура	Раздел 18010 Финансирање на дејностите од областа на културата
3.544.713.000,00 денари	238.283.000,00 денари	3.306.430.000,00 денари
Ребаланс на Буџетот:	Ребаланс на Буџетот:	Ребаланс на Буџетот:
3.568.853.000,00	235.954.000,00	3.332.899.000,00

Буџетот во разделот 18010 – Финансирање на дејностите од областа на културата беше распределен по следниве намени:

Буџет за 2020 година	3.306.430.000,00	Процент на учество во вкупниот буџет
Плати	1.637.000.000,00	49,51
Комунални услуги	130.000.000,00	3,93
Блок-дотации	352.330.000,00	10,66
Програма	970.100.000,00	29,34
Инвестиции	217.000.000,00	6,56

Забелешка: Пренесените обврски од 2020 година во 2021 година изнесуваа 174.935.098,00 денари и произлегоа од Годишната програма во 2020 година и од ребалансот на Буџетот.

2. СЕКТОР ЗА ДЕЈНОСТИ ОД ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА **И УМЕТНОСТА**

➤ ДРАМСКА ДЕЈНОСТ

Во 2021 година средствата од драмската дејност беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи	74.366.693,00
Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	63.036.283,00
Трошоци за струја, комуналии, греење	10.500.000,00
Отпремнини и парична помош за вработените	830.410,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2021 година	16.857.358,00
Театарска продукција на професионални претстави	12.910.747,00
Театарска продукција на непрофесионални/аматерски претстави	1.445.300,00
Театарски фестивали и манифестации	1.304.911,00
Публикации	142.800,00
Работилници, истражувачки и едукативни проекти	1.053.600,00

Од вкупно 138 поддржани проекти од областа на драмска дејност во 2021 година (73 проекти на национални установи и 65 проекти одобрени на Конкурсот), се реализираа вкупно 112 проекти (53 проекти на национални установи и 59 проекти од Конкурсот), односно 81 % од одобрените проекти; 21 проект беа откажани (15 од национални установи, 2 од правни лица, 3 од физички лица и 1 од образовна установа), а реализацијата на 5 проекти на национални установи е префрлена во 2022 година.

По категории се реализираа:

- 73 професионални претстави (37 премиери во национални установи театри и центри за култура и 36 независни проекти – 19 премиери на правни лица и 17 премиери на физички лица), од кои: 46 на македонски јазик, 22 на албански јазик и 5 на турски јазик;
- 19 проекти од категоријата аматерски/непрофесионални претстави (11 премиери во национални установи центри за култура, 5 премиери во локални установи домови на културата, 2 премиери на правни лица и 1 премиера на физичко лице), од кои: 16 на македонски јазик, 2 на албански јазик и 1 на ромски јазик;
- 1 интердисциплинарен проект (на македонски јазик) во организација на национална установа центар за култура;
- 5 проекти од категоријата работилници, истражувачки и едукативни проекти (1 во организација на локална установа, 1 во организација на образовна установа, 2 во организација на правно лице и 1 во организација на физичко лице), од кои: 4 на македонски јазик и 1 на ромски јазик;
- 1 публикација (на македонски јазик) на правно лице и

- 13 театарски фестивали и манифестации (7 од програмата на драмската дејност – 4 во организација на национални установи театри и центри за култура, 2 во организација на правни лица и 1 во организација на физичко лице и 6 од програмата на културно-уметнички манифестации – 1 во организација на локална установа и 5 во организација на правни лица), од кои: 9 на македонски јазик и 4 на албански јазик.

Во однос на продукцијата на националните установи – театри и центри за култура, треба да се издвои дека НУ Народен театар – Битола реализираше 5 премиери; НУ Турски театар – Скопје, НУ Центар за култура – Велес, НУ Центар за култура – Штип и НУ Центар за култура – Куманово поставија по 4 премиери; НУ МНТ – Скопје, НУ Драмски театар – Скопје, НУ Театар „Комедија“, НУ Театар за деца и младинци – Скопје, НУ Тетовски театар и НУ Центар за култура – Охрид се претставија со по 3 премиери; НУ Албански театар – Скопје, НУ Албански театар за деца и млади – Скопје, НУ Гостиварски театар, НУ Центар за култура – Прилеп и НУ Центар за култура – Струмица реализираа по 2 премиери.

Освен со одобрените претстави од страна на Министерството за култура, театрите го збогатија репертоарот и со поставување продукции од сопствени средства и од други извори:

- МНТ ја реализираше претставата „Нема да биде крај на светот“ – автор Аднан Лугониќ, режија Нина Николиќ, копродукција со Перипетија продукција – Скопје и Сараевскиот воен театар – САРТР;
- Театарот „Комедија“ од Скопје го организираше Фестивалот на комедијата „Гола месечина“ и ја реализираше претставата „Анатомија на неверството“ – по текст на Валентин Красногоров, режија Александра Кардалевска;
- Театарот за деца и младинци од Скопје ја постави претставата „Подрум“ – автор и режија Драган Довлев;
- Битолскиот театар реализираше две претстави: „Ноќта кога ја убив месечината“ – според делото „Мостот“ од Лорен Ван Велтер, режија Марјан Ѓорѓиевски и „Молитва по Достоевски“, адаптација, колективна режија;
- Велешкиот театар ја реализираше претставата „Петтото годишно време“ – автор Сашо Димоски, режија Васил Зафирчев и
- Охридскиот театар ја постави претставата „Сирано“ – според Душан Ковачевиќ, режија Ѓорѓи Ризески.

Во контекст на независната и алтернативната продукција на професионални претстави, годинава имавме извонредно квалитетна и разновидна понуда од 36 претстави, од кои: 22 проекта на македонски јазик, 13 проекти на албански јазик и 1 на турски јазик:

- На македонски јазик: претставата „Работи за кои не зборуваме“ на Здружението „Вондерленд театар“ од Скопје – режија Нела Витошевиќ, драматург Викторија Рангелова; претставата „Дневна доза мазохизам“ на Здружението „Пресврт“ од Скопје – автор Дина Вукелиќ, режија Лука Кортина; претставата „Смртта на Дантон“ од Георг Бихнер – режија Андреј Цветановски; претставата „Аудио прошетка“ според мотивите на „Алиса во земјата на чудата“ од Луис Карол – автор и режија Билјана Радиноска; претставата „Лето во кое те нема“ – автор Петар Андоновски, режија Драгана Стојчевска Гунин; претставата „Вејка на ветрот“ – автор Коле Чашуле, режија Андреј Цветановски и Марјан Гавриловски; претставата „ТРИ“ по мотиви на приказната „Овчар и три самовили“, извор Марко Цепенков (претстава за глувонеми деца и младинци) – режија Јован Ристовски; претставата „Вистинскиот запад“, драмски текст на Сем Шепард – режија Борче Василески, драматург Стефан Миленков; претставата „Чикашки перверзии“ на Друштвото „Машина продакшн“ од Скопје –

драматург и режисер Сибел Абдиу; претставата „Леонс и Лена“ од Георг Бихнер на Здружението „Интимен театар“ од Битола – режија Софија Ристевска Петрушева; претставата „Кревкоста на сеќавањата“ на Здружението „Артопија“ од Скопје – режија Јане Спасиќ; дуодрамата со наслов „9“ – автор и режија Гоце Ристовски; детската претстава „Куферко, светскиот патник од Македонија“ – автор Симона Ристевска, режија Трајко Јордановски и други.

- На албански јазик: претставата „Ноќта на Хелвер“ од Ингмар Вилквист, на Здружението „Темпули - театар“ од Скопје – адаптација на текст и режија Афердита Нухији; претставата „Совршена жена“ од Мартијал Корциер, на Здружението „Ултра“ од Куманово – режија и адаптација на Ќазмедин Нуредини; претставата „Обвинет“ на Здружението „Арнел продакшен“ од Тетово – автор и режија Сенад Абдули; претставата „5 Момчиња.си“ (5 Djelmoshat.si) на Здружението „Еунеум“ од Тетово – автор Симона Семенич, режија Петрит Незири; претставата „Зборот што почнува со М“, адаптација на дело од американскиот драматург Allan Ball, на Здружението „Селф мејд“ од Скопје – режија Фатос Бериша; претставата „Имагинарен, Вие“ од Џозеф Арноне – адаптација и режија Блерим Дарлишта; претставата „ПАНКдемија“ – (монокомедија) – автор и режија Сабедин Селмани; претставата „Ако можеш 4“ на Здружението „АРТАЦТ-УС“ од Кичево – режија Рахим Рамадани, драматург Ќендрим Ријани и други.
- На турски јазик: „Моди“, театарска претстава инспирирана од животот и делото на Амадео Модилјани на „Пик продукција“ од Прилеп – режисер и драматург Сибел Абдиу.

Во однос на застапеноста на реализираните проекти по општини, беше евидентна активноста на полето на драмската дејност во: Скопје, Тетово, Куманово, Битола, Штип, Велес, Гостивар и Кичево.

Во 2021 година македонската културна јавност имаше можност да проследи изведби на дела во режија на: Владимир Милчин, Љупчо Ѓорѓиевски, Дејан Пројковски, Зоја Бузалковска, Нела Витошевиќ, Сашо Миленковски, Деан Дамјановски, Сениша Евтимов, Ирена Стеријовска, Драгана Милошевски Попова, Маријан Нечак, Јордан Симонов, Драгана Таневска, Никола Ристов, Бојан Трифуновски, Андреј Цветановски, Јован Ристовски, Софија Ристевска Петрушева, Теа Беговска, Дарко Ковачовски, Ќендрим Ријани, Нехат Мемети, Сибел Абдиу, Калтрина Тефику, Агон Мифтари, Елмазе Нура, Ледиан Ѓеџи, Гент Мехмети, Џабир Доко, Ќазмедин Нуредини, Фатос Бериша, Петрит Незири, Афердита Нухији, Рахим Рамадани, Лука Кортина, Ана Батева Здравеска, Јане Спасиќ, Драгана Стојчевска Гунин, Захарија Ангелеска, Андраш Урбан, Давор Драгојевиќ, Владлен Александров ...

Застапени беа текстови на врвни дела од светската драматика, како и дела од домашното творештво, и тоа:

- на автори од странство: Есхил, Софокле, Вилијам Шекспир, А. П. Чехов, Жорж Фејдо, Бертолд Брехт, Георг Бихнер, Пјер де Мариво, Том Марфи, Мигуел Делибес, Сајмон Стивенс, Мариус вон Мајенбург, Валентин Красногоров, Питер Квитлер, Региналд Росе, Една Мазија, Браќа Грим, Рајнер Вернер Фасбиндер, Артур Копит, Џон Лендри, Жозиен Баласко, Ингмар Вилквист, Ришард Ниецим, Нина Плавањац, Симона Семенич, Дина Вукелиќ, Бранислав Нушиќ, Љубомир Симовиќ, Тена Штивичиќ Креснице итн.;
- на домашни автори: Коле Чашуле, Дејан Дуковски, Петар Андоновски, Зоран Спасов, Горјан Милошевски, Мирјана Ристеска Селчанец, Олса Пошка, Артин Селмани;

- авторски проекти на: Коле Ангеловски, Билјана Радиноска, Гоце Ристовски, Симона Спировска Костовска и Кристина Леловац, Сибел Абдиу, Сенад Абдули, Сабедин Селмани...

Во програмата за драмска дејност во 2021 година беа застапени и театарските фестивали и манифестации. Беа реализирани 13 театарски фестивали и манифестации во 10 општини – 4 во Скопје и по 1 фестивал/манифестација во Струмица, Прилеп, Битола, Куманово, Велес, Штип, Гостивар, Дебар и во Кичево.

Интенцијата на организацијата на фестивалите/манифестациите беше да се одржи континуитетот на традиционалните настани и во таа смисла, во национални рамки, со присуство на домашни ансамбли и ансамбли од странство, се реализираа: Меѓународниот театарски фестивал „Млад отворен театар“ (МОТ) во Скопје, Македонскиот театарски фестивал „Војдан Чернодрински“ во Прилеп, Меѓународниот фестивал на камерен театар „Ристо Шишков“ во Струмица, Интернационалниот театарски фестивал „Албански театар во РМ“ во Дебар, Интернационалниот фестивал на античка драма „Стоби“, Интернационалниот фестивал на пантомима и физички театар „ПАНФИЗ“ во Скопје, Меѓународниот театарски фестивал „Скупи фестивал“ во Скопје, Меѓународниот театарски фестивал „Отхело“ во Гостивар, Театарскиот фестивал за деца и младинци „Малиот принц“ во Штип, Меѓународниот театарски фестивал „Денови на комедијата“ во Куманово, Интернационалниот фестивал на монодрама во Битола, Фестивалот „Ускана фест“ во Кичево и др.

Самостојни уметници

Во рамките на програмата, на Конкурсот за доделување месечни надоместоци на самостојните уметници за придонеси за здравствено, пензиско и инвалидско осигурување, како и за персонален данок на доход за 2021 година, беа поддржани 2 лица – самостојни уметници од областа на драмската дејност.

➤ МУЗИЧКА И МУЗИЧКО-СЦЕНСКА ДЕЈНОСТ

Во 2021 година средствата од музичката и музичко-сценската дејност беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи	76.884.074,00
Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	56.782.078,00
Трошоци за струја, комуналии, греење	19.117.598,00
Отпремнини и парична помош за вработените	984.398,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2021 година	43.040.341,00
Општини и локални установи	1.433.850,00
Други корисници	24.431.812,00
Физички лица	17.174.679,00

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата од музичко-сценската дејност беа поддржани 397 проекти, од кои: 115 проекти на национални установи, 10 проекти на локални установи, 106 проекти на граѓански здруженија и 162 проекта на физички лица. Од нив се реализираа 335 проекти, односно 84 % од одобрените проекти во 2021 година.

Во однос на продукцијата на установите, Националната опера ги реализираше премиерата на операта „Палјачи“, традиционалниот концерт по повод празникот Василица и балетската обнова на „Жизел“, додека во рамките на концертната сезона на Националната филхармонија беа реализирани голем број симфониски концерти, како и детски и камерни концерти.

Во рамките на програмските содржини на националните установи низ државата беше обезбедена поддршка за музички проекти и концертни претставувања на репродуктивни музички уметници од сите генерации и во различни формации во центрите за култура во Битола, Гостивар, Дебар, Делчево, Кичево, Кочани, Куманово, Крива Паланка, Неготино, Прилеп, Струга и во Струмица.

Во 2021 година беше забележлива активноста на локалните установи, а со особено внимание беше проследена програмата на ЈУ Младински културен центар каде што традиционално се одржа Фестивалот на нова музика „Здраво млади“, како и манифестацијата „Звуците на чаршијата“ во организација на ЈУ Културно-информативен центар.

Беа реализирани многубројни концерти на млади уметници, како и на веќе афирмирани репродуктивци, како: Ана Пандевска, Ана Гацева, Бојан Илкоски, Весна Гиновска-Илкова, Дино Имери, Дуња Иванова, Ерхан Шукри, Ива Дамјановски, Игорчо Киров, Искра Шукарова, Исмет Вејсели, Мустафа Имери и многу други.

Во рамките на програмата за 2021 година, пред публиката беа претставени и проекти со кои се одбележаа значајни јубилеи на фестивали и на истакнати уметници од музичката и од музичко-сценската дејност: „Јубилеен 30-ти фестивал Интерфест – Битола“, Манифестација „40-ти Скопски џез-фестивал“, Манифестација „20-ти Оффест“, „Работа и концерти на Камерниот оркестар на МММ „Саша Николовски-Ѓумар“ за 2021 година, Јубилејни концерти по повод 35 години постоење (1986 – 2021)“ во организација на Музичката младина на Македонија – МММ, „Јубилеј 40 години хор Менада“ во организација на Здружението на граѓани „Градски женски младински хор Менада“ – Тетово, „30-ти јубилеен Хорски фестивал „ТЕХО“ во организација на Здружението на граѓани Хорски фестивал „ТЕХО“ – Тетово, „20-годишен јубилеј на Мандолинскиот оркестар – Скопје“ во организација на Здружението „Музички едукативен центар“ – Мандолински оркестар – Скопје, „Јубилеј 20 години Еурека“ во организација на „Еурека културен центар“ и други.

Во согласност со заложбите за унапредување на културата на најмладите, во рамките на селектираните проекти од национален интерес беше поддржана реализацијата на оперските, балетските и на симфониските изведби наменети за децата; осум детски фестивали и проекти на македонски јазик, како и на јазиците на заедниците.

Во насока на определбите на Министерството за култура за создавање културен амбиент достапен за сите граѓани, а во согласност со настојувањата на Владата на Република Северна Македонија за збогатување на културната понуда за лицата со специфики, беа поддржани иницијативите на: Здружението на граѓани за деца, млади, возрасни, родители и лица со посебни потреби „Еурека културен центар“ – Скопје со проектот „Јубилеј 20 години Еурека“; „Данцерс унитед“ ДОО Скопје со проектот „Инклузивна танцова претстава по повод 3 Декември – Ден на лицата со попреченост“; Здружението за хумано-општествен развој „Проект Среќа“ со проектот „Бесплатно училиште за музика и уметности за деца со помалку можности – гитари, дирки и свирки“.

Поддршката во музичко-сценската дејност овозможи да се реализираат и традиционалните манифестации: „Охридско лето“, „Денови на македонската музика“, „Интерфест“, „Скопски џез-фестивал“, „Оффест“, „Танц-фест“, „Макфест“ и др.

Самостојни уметници

Во рамките на програмата, на Конкурсот за доделување месечни надоместоци на самостојните уметници за придонеси за здравствено, пензиско и инвалидско осигурување, како и за персонален данок на доход за 2021 година беа поддржани 34 лица – самостојни уметници од областа на музичко-сценската дејност.

➤ ФОЛКЛОРНА И СЦЕНСКО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Во 2021 година средствата од фолклорната дејност беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи	44.965.463,00
Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	18.927.902,00
Трошоци за струја, комуналии, греење	24.714.131,00
Отпремнини и парична помош за вработените	1.323.430,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2021 година	12.629.989,00
Општини и локални установи	901.416,00
Други корисници	9.200.573,00
Физички лица	2.528.000,00

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата од фолклорот и сценско-уметничката дејност за 2021 година беа поддржани 209 проекти, и тоа: 65 проекти на национални установи, 21 проект на локални установи, 87 проекти на општини, здруженија и организации и 36 проекти на физички лица. Од нив беа реализирани 163 проекти, односно 78 % од одобрените проекти во 2021 година.

Фолклорната дејност на ансамблите претпоставува групна работа и учество на повеќе субјекти за да може да се реализира како сценска изведба. Затоа, активностите од оваа област во текот на 2021 година се одвиваа со голем број ограничувања.

Во рамките на програмските активности на националните установи од областа на фолклорната и сценско-уметничката дејност – Ансамблот за народни игри и песни на Македонија „Танец“ и Ансамблот за албански ора и песни во Република Северна Македонија – беа реализирани многубројни концерти со кореографии од различни региони на Република Северна Македонија; беа изготвени аранжмани и кореографии за различни народни ора и песни; беше извршен откуп на народни носии и делови од носии, накит и додатоци на носии; беше реализирана заштита на нематеријалното културно наследство на НУ „Танец“ преку видеодокументирање, како и издавање збирка нотографии на антологиски песни, ора и кореографии. Овие две единствени национални установи од областа на фолклорната и сценско-уметничката дејност во Република Северна Македонија во целост ги реализираа сите проекти во рамките на своите годишни програми за работа, за кои беа издвоени и исплатени 14.480.000,00 денари.

Во рамките на програмските содржини на центрите за култура беа поддржани сценско-уметнички проекти и концертни претставувања на културно-уметнички здруженија и на фолклорни групи од сите генерации и во различни формации во 16 центри за култура, и тоа во: Тетово, Кичево, Дебар, Штип, Делчево, Куманово, Струмица, Битола, Прилеп, Неготино, Гостивар, Струга, Охрид, Крива Паланка и Кочани.

Активностите на локалните установи особено беа насочени кон обезбедување услови за работа на културно-уметничките друштва што работат во составот на домовите, кои ја збогатуваат културната програма низ градовите.

Во рамките на сценско-уметничките проекти и концертни претставувања на културно-уметничките здруженија и на фолклорните групи беа реализирани многубројни концерти и фестивали: АКУД „Мирче Ацев“ – Скопје со својата годишна редовна активност; КУД „Бајрам Шабани“ – Куманово со проектот „Голем концерт – 76 години уметност, култура, традиција“; Здружение Ансамбл на народни игри и песни „Орце Николов“ – Скопје со годишната програма за работа на овој состав; Ансамбл за народни песни „Скопје“ со проектот „Концерт и одбележување на 25 години од постоењето на Ансамблот Скопје“, Ансамбл „Керамичар“ – Велес и многу други.

Во 2021 година беше поддржано и издавање на ЦД и ДВД-изданија со песни, како и монографии на корисници – физички лица, а особено беше застапено одржувањето на работилници и семинари за изучување на фолклорот на заедниците во државава.

Во рамките на програмата за 2021 година беа реализирани проекти со кои се одбележаа значајни јубилеи, како: 75 години на КУД „Гоце Делчев“ – Валандово, 50 години Ансамбл „Гоце Делчев“ – Скопје, 40 години игра и песна со КУД „7 Септември“, 45 години „Делчево фест“ 2021.

Во насока на определбите на Министерството за култура за создавање културен амбиент достапен за сите граѓани, а во согласност со настојувањата на Владата на Република Северна Македонија за збогатување на културната понуда за лицата со специфики, беа поддржани иницијативите на: Домот на културата „Димитар Беровски“ – Берово со проектот „Фолклорни работилници за деца со посебни потреби“; Невладината организација „ЕСЕ“ – Скопје со проектот „Меѓународен музичко-фолклорен фестивал за лица со попреченост – Да подадеме рака“; ЗКУД „Ристо Донев – Учителот“ со проектот „Фолклорна инклузија“; Зоран Велков со проектот „Втора фолклорна работилница за деца со посебни образовни потреби од ООУ Страшо Пинџур“ – Кавадарци.

Во 2021 година традиционално се организираа најважните и најстарите фолклорни манифестации и фестивали: „Десет дена Крушевска Република“, „Галичка свадба 2021“, „22 Ноември – Ден на албанската азбука“ во организација на НУ „Музеј на албанската азбука“ – Битола, Фестивалот на ора и песни „Кенге Јехо“, Фестивалот на народни инструменти и песни „Пеце Атанасовски“ и други.

Град на културата 2021 година

Во 2021 година, во согласност со резултатите од објавениот конкурс, Град на културата во Република Северна Македонија беше Струмица. Проектот беше финализиран со финансиска поддршка од 2.525.504,00 денари.

Во рамките на оваа манифестација, Општина Струмица, како носител на проектот, успеа во пандемиски услови и многубројни ограничувачки протоколи да реализира вкупно 25 активности, од кои се издвојуваат: издавањето на зборникот „Уште едно навраќање кон Конески“, претставата „Кец на десетка“, „100 години сликарство во Струмица“, настапот на групата „Суперхикс“ и други.

➤ ВИЗУЕЛНИ УМЕТНОСТИ, АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЈН

Во 2021 година средствата за визуелни уметности, архитектура и дизајн беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи	13.924.728,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2021 година	13.511.377,00
Локални установи	2.826.027,00
Здруженија на граѓани, асоцијации и други правни субјекти	6.329,700,00
Физички лица	4.355.650,00

Во 2021 година степенот на реализација на утврдената Програма во оваа дејност забележа зголемување во однос на минатата година, односно од 67,4 % во 2020 година, во 2021 година реализацијата на програмските содржини беше приближно 87 % (од вкупно 324 проекти, реализирани се 288, а откажани 36 проекти).

Во согласност со утврдената Годишна програма за 2021 година, дејноста главно се заокружи со реализација на изложбени активности (во галериските простори, во изложбените салони на музеите, во центрите и во домовите на културата, но и во други изложбено-галериски и алтернативни изложбени простори) кои презентираа остварувања од продукцијата на современите ликовни уметници, притоа оставајќи соодветно место за реализирање на ретроспективни, проблемски, тематски и стилски аспекти во уметноста.

Во рамките на зголемените буџетски средства за Годишната програма, значаен акцент беше ставен на проектите поднесени од националните установи и локалните установи, но еднакво беа третирани и поднесените проекти од здруженија на граѓани и физички лица, односно од невладиниот сектор.

Степенот на реализацијата на проектите беше условен од КОВИД- пандемијата, која неминовно се одрази врз квалитетот на содржините, посетеноста, како и врз начинот на презентација. Оваа состојба најмногу се рефлектиреше првенствено врз проектите што вклучуваа меѓународно учество на автори, па од тие причини, голем дел од проектите беа концепциски приспособени кон тековните состојби и протоколи. За разлика од минатата, 2020 година, подносителите, односно организаторите на проектите, покажаа поголема подготвеност за нивна реализација, па оттука беа видно намалени онлајн изложбените презентации. Што се однесува на работилниците, конференциите и сл., главно беа реализирани со присуство на предвидените учесници или комбинирано со вклучување онлајн.

Со соодветни безбедносни протоколи, пред културната јавност беа претставени значајни изложби на автори кои имаат оставено силен белег во градењето на македонската ликовна сцена, од кои се издвојуваат: „Ретроспективно-монографската изложба на Васко Ташковски“; „Ретроспективно-монографската изложба на Димче Коцо“; „Ѓорѓи Зографски, омаж 150 години од раѓање“; „Ретроспективната изложба на Петар Хаџи Бошков“; „Од сликарскиот опус на Анета Светиева“ (миниретроспектива); „Жарко Јакимовски, ретроспективна изложба“; „Помеѓу златна доба и заборав –

Непознатиот Анастасов“ – изложба на цртежи и публикација; „Димитар Стојчевски, ретроспективно-монографска изложба“ и др.

Исто така, во согласност со приоритетите на дејноста, беа реализирани и тематски проекти, како и проекти што прават пресек на одредени периоди и стилски аспекти од актуелните тенденции во уметноста, и тоа: „Голем формат (слика, инсталација, скулптура, објект и принт) од колекцијата на МСУ“; „Сè што ни е заедничко“, „Изложба од уметничката збирка од колекцијата на Дојче телеком во МСУ – Скопје“; „НГМ – симбол на националната култура (1951 – 2021)“; „Изложба на тактилни слики (мотиви од делата од колекцијата на НУ Завод и музеј)“; „Наивата во Македонија“; „ДЛУМ 75 години (јубилејна изложба)“; „Ретроспективна изложба и публикација: Македонски анимиран филм 1971 –1991“; „Идни екологији“ (Future Ecologies), проект во соработка со Британскиот совет – британски и македонски уметници“; Два филма во продукција на уметничка група, под наслов „Патем (ByThe way) кино“ и др.

Пред културната јавност беа претставени и творечките опуси на рецентни автори од постарата и од помладата генерација. Во таа смисла, со особено внимание беа проследени изложбите и проектите: „Неподнослива празнина“ на Дијана Томиќ-Радевска“; „Полиптих“ за 30 години јубилеј на Тања Балаќ; „Перица Георгиевски-Пепси“; Изложба на Башким Меџити; „Пејзажни фасцинации 21/1“, Атанас Атанасоски; „Мапата“ – изложба на Фехим Хусковик; „Пејзажна стилизација“ од авторот Панде Петровски; „Ревизија“, Венко Цветков; Изложба на Борислав Траиковски „Бои и чувства“; „Без наслов“ – самостојна изложба на Афердита Кики; Изложба на Невзат Бејтули-Кица; Изложба на Мифтар Мемети и др.

Оваа година беа реализирани проекти од меѓународен карактер на кои се претставија значајни ликовни уметници, од кои како најзначајни ги издвојуваме: Самостојна изложба на Артур Жмијевски од Полска во МСУ; Инсталација „ASC/DESC“ на Горан Деспотовски од Нови Сад; „Гозба“, изложба на Љиљана Михаљевиќ, Хрватска; Изложба „Замрзнати насмевки“ на Заке Прелвукај и др.

На младите автори, како движечка сила во современите ликовни процеси, покрај поддршката на високообразовните институции за реализација на повеќе проекти, им беше овозможено и институционално активно вклучување, односно поддршка на сите први самостојни презентации, магистерски изложби, како и други рецентни претставувања.

Во согласност со принципиелната поставеност за рамноправен третман во поддршката на потенцијалните корисници на буџетски средства, покрај разбирливата поткрепа на националните, локалните и на други установи, беа поддржани и голем број здруженија, асоцијации и поединци кои во значителна мера влијаат врз остварувањето на ликовната дејност и профилирањето на ликовната клима. Како позначајни проекти, се истакнаа: „Годишна програма“ која традиционално се реализира од ДЛУМ; „Меѓународниот салон за стрип“ во организација на Стрип-центарот на Македонија – Велес; „Деновите на македонска фотографија“ во организација на Фотосојузот на Македонија; „Ликовната критика денес“ во организација на АИКА, како и многубројни годишни изложби на друштвата на ликовните уметници од Битола, Тетово, Гостивар, Винаца, Кавадарци, Куманово, Гевгелија и др.

Во таа насока, значаен напредок се постигна со поддршката на одделни проекти чија цел беше, преку визуелните уметности, социјално да интегрираат одредени маргинализирани групи од најранлива категорија.

Соодветно место во практикувањето на дејноста во целост им припадна и на ликовните колонии: Струмичката, Кумановската, Галичката, Гостиварската, Лесновската и Копаничарската ликовна колонија; „Св. Јоаким Осоговски“ – Крива Паланка; Ликовната колонија во Тетово; Ликовната колонија во Белчишта – Дебрца; „Михајлово арт“ во Кавадарци; „Мал битолски Монмартр“ во Битола и други. Покрај наведените колонии, во 2021 година поддршка добија и

колониите кои главно имаат локален карактер – некои од нив наменети за деца, млади и студенти, а најголемиот дел од нив беа поддржани од Министерството за култура за првпат.

Во 2021 година беа реализирани значајни публикации од областа на ликовната уметност, и тоа: „Публикации Том 5 нови книги – Монографија 55 години творештво Таки Павловски 1967 – 2021“; „Прологомена за македонската фотографија“; „Монографија – Антони Мазневски“; „Пркосни слики: Џон Хартфилд и сатиричната фотомонтажа“; „Монографија – ДЛУМ 75 години“ и др.

Самостојни уметници

Во рамките на Конкурсот за доделување месечни надоместоци на самостојните уметници за придонеси за здравствено, пензиско и инвалидско осигурување, како и за персонален данок на доход за 2021 година, беа поддржани 50 лица – самостојни уметници од областа на визуелните уметности, архитектурата и дизајнот.

Стручно усовршување на талентирани уметници и дефицитарни кадри во областа на: филмот, театарот, музиката, танцот, литературата, ликовната уметност, заштитата на движно, недвижно и нематеријално културно наследство

Во рамките на Програмата за поддршка на стручно усовршување на талентирани кадри во областа на: филмот, театарот, музиката, танцот, литературата, ликовната уметност, заштитата на движно, недвижно и нематеријално културно наследство беа поддржани 33 апликации од вкупно 75 пријави пристигнати на Конкурсот.

Буџетот за распределба за 2021 година изнесуваше 4.000.000,00 денари.

➤ ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНА ДЕЈНОСТ – МУЛТИДИСЦИПЛИНАРНА ПРОГРАМА

Во 2021 година средствата за интердисциплинарна дејност беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Одобрени проекти на Конкурсот за 2021 година	14.893.050,00
Интердисциплинарни проекти	1.598.050,00
Мултидисциплинарни проекти	4.445.000,00
Трансдисциплинарни проекти	4.700.000,00
Нови модели на јавни простори во културата	4.150.000,00

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата од интердисциплинарната дејност беа поддржани 59 проекти, од кои: 44 проекти на здруженија на граѓани, 13 на физички лица и 2 на други корисници. Од нив беа реализирани 56 проекти, односно 95 % од одобрените проекти во 2021 година.

Во согласност со приоритетите во оваа дејност, беа поддржани: проекти и активности што ги стимулираат креативниот и уметничкиот потенцијал на сите граѓани независно од нивната етничка, верска, идеолошка, политичка, социјална, родова и старосна припадност; проекти што го лоцираат

независниот културен сектор како важен социокултурен чинител; проекти што го негуваат културниот диверзитет, уметничкото творештво и проекти со кои се промовираат еднакви можности за сите.

Поддржаните интердисциплинарни и мултидисциплинарни проекти обработија теми со активности или комбинација на активности и пристап од повеќе уметнички дејности и социокултурни области или паралелни активности во различни уметнички дејности. Во рамките на Конкурсот беа поддржани и трансдисциплинарни проекти кои се синтеза на уметност и други дејности: уметност и наука и технологија, уметност и родови политики, уметност и неформални образовни формати, како и програми на постојните јавни простори во културата кои дејствуваат интердисциплинарно.

Од реализираните проекти во интердисциплинарната дејност за 2021 година, се издвоија: Здружение за современа уметност и кураторски практики Проектен простор „Прес ту егзит“ – Скопје, проект „Музејот на Оскар Хансен за Скопје: Инструмент што не може да биде зграда“ – развивање на дигитална платформа“; Локомотива – Центар за нови иницијативи во уметноста и културата, „Интердисциплинарна програма на Локомотива“; Сара Анастасовска – проект „Културниот поткаст на Сара и Мартин“; Здружение за архитектура, дизајн и култура АРХИФАКТ – Скопје, проект „Работилница Архисегмент/Меморах за поттикнување на меморијата кај најмладите“; Т.П. Девет, Стеван Васил Шашков, проект „Троаксијална полицентричност“ и други.

3. СЕКТОР ЗА КНИГА

Во 2021 година средствата за литература и издавачка дејност беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Одобрени средства
Национални установи	2.880.000,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2021 година	62.712.841,00
Публикации	52.513.544,00
Списанија	4.964.439,00
Електронско издаваштво	1.375.500,00
Манифестации и други литературни проекти	3.859.358,00

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата од издавачката дејност беа поддржани 534 проекти, од кои беа реализирани 514 проекти, односно 96 % од вкупно поддржаните проекти во 2021 година.

Секторот за книга во 2021 година продолжи успешно да поддржува различни видови активности со кои се стимулира и се развива издавачката дејност и литература во Република Северна Македонија. Во оваа година се поддржаа проекти од повеќе области на издавачката дејност: 440 публикации, 47 списанија, 12 проекти од електронското издаваштво и 35 манифестации и други литературни проекти.

Во листата на поддржани изданија се најдоа дела на млади автори кои ја градат својата професионална репутација на национално и на меѓународно ниво, но и на етаблирани, потврдени автори со светско реноме. Меѓу нив се издвојуваат: Лидија Димковска, Фросина Пармаковска, Владимир Јанковски, Владимир Мартиновски, Томислав Османли, Веле Смилевски, Луан Старова, Игор Анѓелков,

Давор Стојановски, Горан Стефановски. Беа поддржани и остварувања на автори од другите етнички заедници, како: Аслан Хамити, Кани Несими, Едибе Селими Османи, Ејуп Ајдини, Ванѓа Михајлова Штерјова, Неџати Зеќирија итн.

Министерството за култура обезбеди поддршка за сите издавачки куќи кои со години егзистираат во македонскиот културен простор, но и за поновите кои нудат квалитетна продукција на дела; институти и здруженија кои промовираат автори од сите етникуми кои творат на македонски, албански, турски, српски, ромски јазик.

Од особено и исклучително значење е што и покрај вонредните услови за реализација на проектите, се задржа континуитетот на одржувањето на манифестацијата „Струшки вечери на поезијата“, како и на „Рациновите средби“, „Деновите на Наим“ и др.

Во рамките на дејноста беа поддржани и проекти за превод на македонски автори на странски јазици преку Конкурсот за финансирање преводи на странски издавачи на репрезентативни и квалитетни дела од македонската книжевност на странски јазици за 2021 година.

Забелешка: Реализацијата на фестивалите и манифестациите од областа на театарската дејност, музичко-сценската дејност, фолклорот и сценско-уметничката дејност и издавачката дејност, кои се финансираат од посебна буџетска програма (програма 70), е прикажана во рамките на дејностите.

4. СЕКТОР ЗА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

➤ Одделение за библиотечна дејност

Во 2021 година средствата од буџетската програма за библиотечната дејност беа распределени за следниве намени и активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи – Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	13.502.001,00
Трошоци за електрична енергија, комуналии, греење	7.100.000,00
Испратнини за пензионирање, солидарна парична помош за вработените, комисији, пренесена обврска	895.710,00
Локални установи	586.000,00
Други буџетски корисници	300.000,00
Здруженија на граѓани	276.000,00
ВКУПНО	22.659.711,00

На Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата од библиотечната дејност за 2021 година беа поддржани вкупно 125 проекти, и тоа: 58 проекти на 5 национални библиотечни установи, 67 проекти на други национални установи, 31 проект на 15 локални

установи, 6 проекти на 4 здруженија на граѓани и 2 проекта на два други буџетски корисници. Од нив беа реализирани 120 проекти, односно 98 % од вкупно одобрените средства за оваа година.

Почитувајќи ги законските рамки на стандардизираното работење на библиотеците и рамките на буџетот за библиотечната дејност, Министерството за култура во 2021 година поддржа проекти од библиотечната дејност во согласност со приоритетите, како и за зачувување на основните и битни функции на секоја библиотека: непосредна заштита, набавка на домашни и на

странски публикации, стручно усовршување на кадар од областа на библиотечната дејност, обука и опрема за пристап и непречен протек на информации во библиотечно-информацискиот систем COBISS.MK, промовирање и презентирање на тековната книжна продукција и на книжното наследство, валоризација и ревалоризација на библиотечни добра, подготвување и реализирање на интерактивни едукативни онлајн програми за презентација и популаризација на културното наследство за деца, ученици и студенти и лица со посебни потреби. Збогатувањето на книжниот фонд се поддржа како една од примарните функции на секоја библиотека преку која се следи тековната издавачка продукција. Со купувањето публикации за меѓународна размена, на меѓународната јавност перманентно ѝ се презентира и ѝ станува достапна книжната или поинаку публикуваната домашна продукција со што таа е застапена во голем број светски библиотеки, универзитетски, славистички и научни центри. Во 2021 година се поддржа и организацискиот модел на поврзување на библиотеците во единствениот национален библиотечно-информациски систем на заемна каталогизација (COBISS.MK), кој го сочинуваат Центарот на библиотечно-информациски систем на Националната библиотека и сите библиотеки во Република Северна Македонија, како и информацискиот систем за научно-истражувачка дејност во Република Северна Македонија E-CRIS.MK. Овие системи овозможуваат поврзување и соработка со други библиотечно-информациски системи во странство и обезбедуваат усогласено, стандардизирано и економично библиотечно работење, рационално користење на библиотечниот материјал и задоволување на потребите од информации. Министерството за култура ги покрива трошоците за лиценците за работните станици на сите корисници што се приклучени кон системот, од кои една третина се библиотеки на: високообразовни установи, институти, МАНУ, државни органи, Народната банка на Република Северна Македонија и Државниот завод за статистика.

Поддршката на стручноста е премиса за остварување на заштитата. Во пропишаните постапки за избор и преизбор во стручни библиотечни звања во 2021 година, стручната комисија за избор и преизбор во библиотечни звања разгледа вкупно девет барања за стекнување повисоко стручно звање и предложи да бидат избрани во повисоко стручно звање 8 библиотекарски, и тоа: 3 библиотекарски советници и 5 виши библиотекарски, а 1 кандидат не беше избран во звањето виш библиотекар.

➤ **Одделение за музејска дејност и заштита на нематеријално културно наследство**

Во 2021 година средствата од музејската дејност и заштитата на нематеријалното културно наследство беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи	98.450.402,00
Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	76.326.171,00
Трошоци за електрична енергија, комунални трошоци, греење	21.177.456,00
Отпремнини и парична помош за вработените	946.775,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2021 година	15.314.000,00
Локални установи	5.300.000,00
Други буџетски корисници	1.310.000,00
Здруженија на граѓани и НВО	6.874.000,00
Поединци – физички лица	1.830.000,00

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата од музејската дејност и заштитата на нематеријалното културно наследство беа поддржани 319 проекти од областа на археологијата, етнологијата, историјата, историјата на уметноста, природонауката и заштитата на нематеријалното културно наследство, и тоа: 176 проекти на национални установи, 43 проекти на локални музејски установи, 11 проекти на други буџетски корисници, 70 проекти на здруженија на граѓани и НВО и 19 проекти на поединци – физички лица. Од нив беа реализирани 306 проекти, односно 91 % од одобрените проекти во 2021 година.

Во програмата за 2021 година фокусот беше ставен на: систематските археолошки ископувања, природонаучните и етнолошките истражувања, каталогизацијата, непосредната конзервација на музејските предмети и заштитата на визуелната етнологија, откупот, воспоставувањето нови музејски поставки, гостувањата на повремени изложби, популаризацијата и презентацијата на нематеријалното културно наследство, како и дигитализацијата на духовното културно наследство.

Приоритет беше остварувањето на непосредната заштита на сите видови движно културно наследство, вклучително и валоризацијата и ревалоризацијата на движното и духовното културно наследство, обезбедувањето траен електронски запис и ефикасен пристап до документацијата за културното наследство и поттикнувањето на националните и на локалните установи за поголема соработка со граѓанскиот сектор и со организациите на лицата со попреченост.

➤ **Одделение за недвижно културно наследство и заштита на аудиовизуелни добра**

Во 2021 година средствата во областа на заштитата на недвижното културно наследство беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи	100.790.587,00
Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	92.671.402,00

Трошоци за електрична енергија, комунални трошоци, греење	7.648.075,00
Отпремнини и парична помош за вработените	471.110,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2021 година	4.320.000,00
Локални установи	392.000,00
Други буџетски корисници	115.000,00
Здруженија на граѓани и НВО	3.342.000,00
Поединци – физички лица	471.000,00

Во рамките на Годишната програма од областа на заштитата на недвижното културно наследство беа одобрени вкупно 161 проект, од кои: 133 проекти на 12 национални установи, 3 проекти на 2 локални музеи, 22 проекта од 21 правен субјект и 3 проекти на 3 поединци – физички лица. Од нив, целосна или делумна реализација имаа вкупно 153 проекти, односно 95,03 % од вкупно одобрените проекти за 2021 година.

Во оваа област, и во 2021 година вниманието беше насочено кон адекватната заштита на сакралните и на профаните споменици на културата, како и на откриените структури од археолошките истражувања. Во овој контекст, за првпат беше издвоен и посебен Буџет за итна интервенција на културните добра во опасност од којшто, како приоритет, се издвојуваат заштитните интервенции на црквите „Успение на Пресвета Богородица“ во манастирскиот комплекс „Матејче“ и „Свети Ѓорѓи“ во Курбиново. Во 2021 година продолжи реализацијата на повеќегодишните проекти: адаптацијата на објектот „Св. Ѓорѓи/Мехмед-ефенди – Јени џамија“ во галериски простор; конзервацијата на ѕидното сликарство на манастирската црква „Св. Димитрија“, Под Кале – Велес; санацијата на влезната партија на археолошкиот локалитет Тетовското кале Бал Тепе; како и ревитализацијата на Алим-беговата куќа во Тетово. Од иницијативите во Програмата за работа на Владата, се издвојува почнувањето на работите на непосредната заштита на Аквадуктот во Скопје. Од другите проекти треба да се спомнат: конзервација и реставрација на црквата „Св. Архангел Михаил и Св. Гаврил Лесновски-пустиножител“ во Лесновскиот манастир; конзервација и реставрација на ѕидното сликарство во црквата „Св. Димитриј“, с. Жван-ДемирХисар (1624 год.); конзерваторско-реставраторски работи на архитектурата во црквата „Св. Богородица Заумска“ во с. Трпејца, Охридско; Елаборатот за ревалоризација на археолошкиот локалитет Градиште/Славков дол, с. Кнежје; конзервација и препокривање на црквата „Св. Никола“ во с. Манастир, Мариово и др.

- Во 2021 година средствата во областа аудиовизуелните добра беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национална установа Кинотека на РСМ	6.833.830,00
Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	5.880.308,00
Трошоци за електрична енергија, комунални трошоци, греење	880.784,00
Отпремнини и парична помош за вработените	72.738,00

Во рамките на Годишната програма од областа на заштитата на аудиовизуелните добра беа одобрени вкупно 9 проекти на НУ Кинотека на РСМ. Програмата е целосно реализирана.

Како позначајни проекти, се реализираа: континуираните активности за заштита и чување на филмови, филмски и видеоматеријали и друга кинотечна граѓа; дигитализација на македонски филмови и изработка на ДВД-изданија; обработка, каталогизација и документација на аудиовизуелни фондови; преземање, прибирање, набавка и чување на филмови и филмски материјали, музејски експонати, пропаганден материјал и друга аудиовизуелна граѓа од институции и од поединци од областа на кинематографијата и др. Во рамките на ова програма треба да се издвои блуреј-изданието на македонскиот филм „Мирно лето“, како и набавката на скенер за дигитализација на филмови.

Исто така, реализирана е комплексна и богата филмска програма во киното на Кинотеката, со гостувања од Украина и од Хрватска, а Кинотеката оствари гостување во Југословенската кинотека во Белград.

5. СЕКТОР ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА И СОРАБОТКА СО УНЕСКО

Во 2021 година средствата за меѓународна дејност беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи	
- Програма 90 (билатерална, мултилатерална и соработка со НР Кина)	8.934.469,00
- Програма 93 (центри во странство)	0,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2021 година	
- Програма 90 (билатерална, мултилатерална и соработка со НР Кина)	25.911.511,00
- Програма 93 (центри во странство)	23.185.836,00

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата – меѓународна дејност, во 2021 година беа поддржани 274 проекти, од кои беа реализирани 221 проект – 85 % од одобрените проекти во програма 90 (билатерална, мултилатерална и соработка со НР Кина) и 57 % во програма 93 (центри во странство). Ова се должи, пред сè, на спецификата на дејноста, односно на рестрикциите што беа воведени од одредени држави, кои ја оневозможија реализацијата на проектите. Во таа смисла, претставувањата на културата на Република Северна Македонија се ограничија повеќе на соседството и регионот. Дел од склучените договори на Министерството за култура со национални установи и со други корисници, доколку беа откажани проектите, се раскинаа и преведените средства беа вратени во Буџетот на Министерството за култура.

Заложбите на Министерството за култура и во 2021 година беа да се поддржат: квалитетни и иновативни проекти; проекти во кои се вклучени автори и репродуктивни уметници со веќе потврдена репутација на национално и на меѓународно ниво; проекти што се во функција на промоција на млади талентирани уметници; проекти што се резултат на копродукциска соработка или соработка со меѓународни субјекти од областа на културата; проекти што ќе се реализираат во земјите претседавачи на ЕУ и во градовите европски престолнини на културата; проекти што ќе се реализираат во рамките на платформата „16+1“ и што се однесуваат на соработка со меѓународните организации. Посебен акцент беше ставен на поддршката на иницијативите кои се во насока на усогласување на културните политики во Република Северна Македонија со релевантните културни политики, пред сè, на ОН, УНЕСКО, ЕУ, како

и на активна партиципација на нашата држава во политиката на ЕУ за отворање и за збогатување на европскиот културен простор.

1. Меѓународни документи, спогодби и програми за соработка

Министерството за култура континуирано ја остварува билатералната соработка со другите земји и врз основа на меѓународни документи, спогодби и програми, кои се правна рамка за институционално поврзување на државите. Досега Министерството за култура на Република Северна Македонија има потпишано 33 спогодби и договори со неограничена временска рамка, а во текот на 2021 година се вршеше усогласување на текстовите на билатералните документи со: Италијанската Република, Република Србија, Република Косово, Португалската Република, Република Австрија, Република Хрватска, Арапската Република Египет, Соединетите Мексикански Држави, Државата Катар, Договорот за отворање културно-информативни центри во Република Северна Македонија и во Република Србија. Во 2021 година беа потпишани спогодби/договори/меморандуми со Унгарија, Република Албанија, Грузија и со Европскиот центар за византиски и поствизантиски споменици од Република Грција. Врз основа на овие билатерални документи, преземени се повеќе активности што треба да се реализираат во следниот период.

2. Учество на меѓународни настани, традиционални манифестации, комплексни претставувања

Република Северна Македонија континуирано партиципира на светски етаблираните културни настани од типот на Биеналето на ликовната уметност и на архитектурата во Венеција. Во 2020 година, поради пандемијата предизвикана од вирусот КОВИД-19, манифестацијата не се реализираше, односно таа се одржа во 2021 година.

Нашата држава на овој престижен настан беше претставена со проектот „Како ќе живееме заедно“ на Друштвото за проектирање, инженеринг и услуги „Бина архитектура Дооел“ во елитниот простор на палатата „Зорзи“, во кој својата функција ја остварува Регионалната канцеларија на УНЕСКО. Проектот на Република Северна Македонија беше проследен со големо внимание од културната јавност и од посетителите на Биеналето.

Во контекст на континуираното присуство на Република Северна Македонија во светските метрополи, треба да се спомене и одржувањето на традиционалната манифестација „Македонија во чест на Св. Кирил во Рим“, која се реализира веќе пет децении. Во 2021 година, поради пандемијата предизвикана од вирусот КОВИД-19, Република Северна Македонија немаше одбележување на овој значаен датум во Рим.

3. Саеми на книгата

Република Северна Македонија со исклучително внимание настојува да ги претстави своите книжевни, преведувачки и издавачки достигнувања на светските книжевни настани. Во 2021 година, во рамките на Конкурсот за меѓународна дејност, беше поддржано учеството на Саемот на книгата во Лајпциг, кое е фокусирано на промоцијата на современите автори, но поради актуелните состојби поврзани со ширењето на вирусот, Саемот беше откажан.

4. Културно-информативни центри во странство

Министерството за култура, преку своите годишни програми, континуирано поддржува и проекти што се реализираат во културно-информативните центри во странство и овозможуваат претставување на творештвото на авторите од Република Северна Македонија и на репродуктивните уметници, како и збогатување на нивните искуства и контакти.

Во изминатите години се зголеми интересот за отворање нови центри. Во таа смисла, иницијативата за формирање културни центри во Република Северна Македонија и во Република

Албанија постоеше многу одамна. Спогодбата за отворање центри во двете држави стапи во сила на 1 април 2020 година. За директор на Културно-информативниот центар на Република Северна Македонија во Тирана беше именуван Златко Ориѓански и во 2021 година овој центар почна активно да работи. Во март 2021 година Владата на Република Северна Македонија донесе Одлука и за основање Културно-информативен центар во Загреб, Република Хрватска, а за директор на Центарот во април беше именувана Наталија Поповска. Во текот на 2021 година во организација на овој центар беа реализирани активности поврзани со одбележување на јубилејот 100 години од раѓањето на великанот Блаже Коневски.

Програмата на центрите во Софија и во Истанбул, со мали исклучоци, беше комплетно реализирана, додека најголем дел од проектите предвидени за реализација во Македонскиот центар во Њујорк беа откажани поради неиздавањето визи за САД поради актуелната здравствена криза.

Повеќе години Министерството за култура на Република Северна Македонија на годишно ниво поддржува и двомесечен престој на 6 македонски уметници во македонското ателје при Меѓународниот град на уметностите во Париз. Овој престој е убава можност за уметниците од нашата земја да соработуваат со своите колеги од светот и да реализираат изложби во овој реномиран културен простор. Во 2021 година, поради пандемијата, беше реализиран престој на само неколку уметници во Париз (Роберт Цветковски, Ромир Имами и Вивека Бионтиќ), додека другите уметници ќе остварат престој во почетокот на 2022 година.

5. Мултилатерална соработка

Што се однесува на мултилатералната соработка, Министерството за култура, во чии рамки дејствува Националната комисија за УНЕСКО, во 2021 година беше вклучено во проекти и иницијативи на Организацијата.

Во оваа смисла, треба да се истакне дека особено внимание беше посветено на активностите што се однесуваат на состојбата со „Природното и културното наследство на Охридскиот Регион“, кој како добро е впишан на Листата на УНЕСКО за светско наследство. До Центарот за светско наследство на УНЕСКО беше доставен Извештајот за состојбата со заштитата на природното и културното наследство на Охридскиот Регион и напредокот во спроведувањето на препораките од Одлуката на Комитетот за светско наследство на УНЕСКО (43 COM 7B.36).

На 44. онлајн сесија на Комитетот за светско наследство (Фуџу, НР Кина, 16 – 31 јули 2021 год.), на која учествуваше официјална делегација од Република Северна Македонија, беше донесена Одлука со која Охридскиот Регион не беше впишан на Листата на светско наследство во опасност, со што се определи рок од две години за да се исполнат препораките на Комитетот за зачувување на исклучителните универзални вредности на Охридскиот Регион.

На оваа сесија беше прифатена апликацијата на НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј – Охрид за реализација на проектот „Зајакнување на капацитетите за управување со културното наследство на Охридскиот Регион: Обука за развој на ГИС-базата на податоци за Заводот и музеј – Охрид“, како меѓународна помош со средства од Фондот за светско наследство во износ од 55 000 американски долари, а беше потврдена и номинацијата за црквата „Св. Ѓорѓи“ во Курбиново на Тентативната (привремена) листа на УНЕСКО за светско наследство.

Во насока на јасно демонстрирана волја на Владите на Северна Македонија и на Албанија за целосна посветеност на имплементацијата на препораките на Центарот за светско наследство и зачувување на статусот на „Природното и културното наследство на Охридскиот Регион“ како светско наследство, на 12 јули 2021 година националните комисии на двете држави одржаа состанок во Охрид, на кој беше потпишана и заедничка изјава со која се демонстрираа заложбите за зачувување на доброто и се утврдија конкретни чекори за негова заштита. До Центарот за светско наследство на УНЕСКО на 1

декември 2021 година беше доставено барање за Советодавна мисија за утврдување на состојбата со хотелскиот комплекс Палас – Охрид и изготвување предлог за понатамошно постапување.

Што се однесува на активностите на УНЕСКО поврзани со имплементацијата на Конвенцијата за заштита на нематеријалното културно наследство во Република Северна Македонија, треба да се истакне дека на 16. онлајн сесија на Меѓувладиниот комитет на УНЕСКО за заштита на нематеријалното културно наследство, која се одржа од 13 до 18 декември 2021 година во Париз, Франција, беше разгледан и усвоен првиот периодичен извештај за македонското нематеријално културно добро „Гласочко – двогласно машко пеење од Долни Полог“, впишано во 2015 година на Листата на УНЕСКО на нематеријално културно наследство за ургентна заштита. Во финална фаза е и изработката на Периодичниот извештај на нашата држава за имплементацијата на оваа Конвенција, кој ќе се достави до УНЕСКО. Во насока на промоција на нематеријалното културно наследство, со информација (интервју) за активностите на нашата држава, бевме вклучени во публикацијата „Живо наследство“ на Регионалниот центар на УНЕСКО за заштита на нематеријалното културно наследство со седиште во Софија.

Во 2021 година до УНЕСКО беше доставен и интегрираниот периодичен национален извештај за имплементација на Конвенцијата за заштита на културното наследство во случај на вооружен судир – Хашка конвенција.

Во рамките на регионалната соработка, министерката за култура учествуваше на конференцијата на Советот на министри за култура на Југоисточна Европа (CoMoCoSEE) – Јакнење на културата во функција на одржливиот развој, која поради пандемијата предизвикана од КОВИД-19 се одржа онлајн на 25 мај 2021 година во Атина, во рамките на грчкото претседателство со оваа регионална платформа. На состанокот беа дефинирани Договорот и Статутот за воспоставување на фондот за културна соработка во рамките на CoMoCoSEE, кои по извршените национални консултации треба да се усвојат на идниот состанок што треба да се одржи во 2022 година во Црна Гора.

Нашата држава се вклучи и во Пилот-проектот за имплементација на Индикаторите за културата во рамките на Агендата 2030 за одржлив развој, започнат пред две години од страна на УНЕСКО. Регионалното биро на УНЕСКО за наука и култура во Европа со седиште во Венеција обезбеди финансиска помош во износ од 7 000 американски долари за реализација на проектот, во кој се вклучени Националната комисија за УНЕСКО, Министерството за култура и Градот Скопје, а ќе партиципираат и експерти од други области.

Во Програмата на УНЕСКО за прославување јубилеи на историски настани и еминентни личности за периодот 2020 – 2021 година беа прифатени јубилеите „100 години од раѓањето на Блаже Конески“ и „50 години од смртта на Параскеви Кирјази“, и во таа насока, одбележувањето на јубилејот за Блаже Конески започна во седиштето на УНЕСКО во Париз на 22 март, како дел од прославувањето на Светскиот ден на поезијата, со организирање повеќејазична трибина посветена на Конески. На трибината со свои видеопораки се обратија претседателот на државата Стево Пендаровски и министерката за култура и претседател на Националната комисија, Ирена Стефоска, а потоа седум странски дипломати на својот мајчин јазик ја читаа поезијата на Конески. На настанот беа објавени и добитниците на годинешните награди на фестивалот Струшки вечери на поезијата – Златен венец и Мостови на Струга за млад поет, која се доделува во партнерство со УНЕСКО.

Во рамките на двегодишната Програма за партиципација на УНЕСКО за периодот 2020 – 2021 година, од поднесените 7 предлог-проекти за финансиска поддршка беа одобрени 4 проекти, и тоа: Интернационален форум на градовите од мрежата на УНЕСКО: „Креативните индустрии – мост на иднината меѓу културата и креативната економија“ на Здружението за филмска уметност Центар за филм – Битола – доделени 20 000 американски долари; „Примена на функционализираните наночестички и структури во заштитни маски за лице и филтри за заштита од КОВИД-19“ на Технолошко-металуршкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје – доделени 15 000 американски долари;

„Поддршка на иницијативи предводени од млади за помош и заштита и одржлив развој на Светското наследство на УНЕСКО Охридско Езеро“ на Центарот за ресурси за животна средина (РЕЦ) Северна Македонија – Скопје – доделени 20 000 американски долари; „Понатамошни мерки и активности за ефективен менаџмент на инвазивните и ненативни видови на природното и културното наследство на Охридскиот Регион“ на Здружението за екологија Екоменлог – Охрид – доделени 17 000 американски долари. На Повикот на УНЕСКО за финансирање проекти од Меѓународниот фонд за културната разноликост за 2021 година, од страна на нашата држава, во онлајн платформата на УНЕСКО за понатамошна финална селекција, беа поднесени 3 проекти.

Од 9 до 24 ноември 2021 година во Париз, во седиштето на УНЕСКО, се одржа 41. сесија на Генералната конференција на УНЕСКО на која учествуваше официјална делегација од Република Северна Македонија. На оваа сесија за генерален директор повторно беше избрана г-ѓа Одри Азуле, а во рамките на програмата за одбележување јубилеи за периодот 2022 – 2023 година беше потврден и јубилејот „100 години од раѓањето на поетот Ацо Шопов“. За време на Генералната конференција беше одржан и специјален настан со кој се одбележа јубилејот „75 години од основањето на УНЕСКО“. Националната комисија на Република Северна Македонија активно се вклучи со свои прилози (документи, фотографии, видеоматеријали и пригоден спот со кој се честита јубилејот) кои се вградени во јубилејната публикација на УНЕСКО објавена во електронска форма.

Во контекст на мултилатералната соработка, се издвојува и работата на Координативниот центар за културна соработка меѓу НР Кина и земјите од Централна и од Источна Европа во Република Северна Македонија. На 13 и 14 октомври 2021 година, во организација на Градската библиотека „Браќа Миладиновци“ – Скопје, во хибридна форма се одржа Вториот форум на библиотечната унија на НР Кина и ЗЦИЕ, кој произлезе од потпишаната Декларација за соработка на сите земји вклучени во Процесот усвоена во рамките на Форумот на министри за култура кој се одржа во ноември 2019 година во Скопје. Форумот беше отворен од страна на министрите за култура на Република Северна Македонија и на Народна Република Кина.

Како и секоја година, за членувањето во меѓународните организации во кои партиципираме како држава преку своите институции, здруженија и експерти од областа на културата и кои се со консултативен статус при УНЕСКО и други меѓународни организации, Министерството за култура обезбеди финансиска поддршка за покривање на трошоците за годишните котизации/членство и за реализација на одредени активности во рамките на соодветните меѓународни организации (ИКОМ, ИКОМОС, АИКА, ИССН, ИФЛА, АЦЕ, ФИАФ, ЦИОФФ). Во рамките на членувањето во Меѓународната фондација „Форум на словенските култури“, во 2021 година, како една од земјите основачи, обезбедивме средства за котизација, но се вклучивме и во иницијативите и активностите на оваа еминентна организација.

6. СЕКТОР ЗА ЕВРОПСКИ ИНТЕГРАЦИИ

Во 2021 година средствата за Програмата од областа на европските интеграции беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални и локални установи	Вкупно: 3.316.703,00
Програмски средства (финансиска поддршка за одобрени проекти на националните и на локалните установи на Конкурсот за 2021 година)	714.525,00
Програмски средства (финансиска поддршка за спроведување на преостанатите активности од проектот „Конзервација и ревитализација на културно-туристичкиот комплекс Св. Ѓорѓи-Старо Нагоричане“ од ИПА	2.602.178,00

Компонента I, (во согласност со заклучоците од Записникот од петтата седница на Владата на РСМ, со бр. 42-1026/1, Точка 68, од 2.2.2016 г. и Договорот бр. 35-2974/1 од 16.3.2018 г. склучен меѓу Министерството за култура и НУ Национален конзерваторски центар – Скопје)	
<u>Други корисници</u> Проекти на Постојаната мисија на Република Северна Македонија при ЕУ во Брисел	Вкупно: 435.618,20
<u>Други корисници</u>	Вкупно: 7.935.943,00
Проекти од Програмата на ЕУ „Креативна Европа (2014 – 2020) – Потпрограма Култура“ на правни лица од Република Северна Македонија	6.802.021,00
Проекти на правни лица од Република Северна Македонија кои се поддржани од Пилот-проектот на Извршната агенција за образование и култура на Европската Унија: Проекти за соработка во Западен Балкан „Зацврстување на културната соработка и конкурентноста на културните и креативните индустрии во Западен Балкан“ за 2021 година	1.133.922,00
Влезен билет за Програмата „Креативна Европа – Потпрограма Култура (2014 – 2020)“, 2021 година	Вкупно: 3.380.000,00
Вкупно исплатени средства за реализација на Програмата на Секторот за европски интеграции	Вкупно: 15.068.264,20

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата за 2021 година беа поддржани 9 проекти на националните и на локалните установи и се реализираа сите 9 проекти, односно 100 % од поддржаните проекти за 2021 година.

Европскиот проект „Конзервација и ревитализација на културно-туристичкиот комплекс Св. Ѓорѓи-Старо Нагоричане“ од ИПА Компонента I, продолжи да се кофинансира со средства од Буџетот на Министерството за култура. Така, во 2021 година, на барање од Националниот конзерваторски центар – Скопје, беа исплатени средства во вкупен износ од 2.602.178,00 денари.

Со цел промовирање на културата и уметноста на Република Северна Македонија во европски контекст, во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата за 2021 година беа поддржани 2 проекта на Постојаната мисија на Република Северна Македонија при ЕУ во Брисел во вкупен износ од 435.618,20 денари, и тоа:

1. „План за виртуелна промоција на македонската култура во Брисел“;
2. Прикажување на документарниот филм „Медена земја“ на Фестивалот „Балкан трафик“, во Белгија, во април 2021 година.

Во 2021 година, заради подобрување на начинот на функционирање на Министерството за култура и неговите специјализирани тела, обезбедена е техничка помош и беше потпишан Договор со консултантската фирма „ПЛАНЕТ СА“ (PLANET SA) во април 2021 година. Компанијата е ангажирана за имплементација на проектот „Техничка помош на Министерството за култура и избрани специјализирани тела за спроведување на функционална анализа на институциите“. Првиот состанок меѓу Министерството за култура, претставниците на Делегацијата на ЕУ и компанијата одговорна за спроведување на проектот се одржа на 7 мај 2021 година. Почетниот извештај беше подготвен и доставен на одобрување на 28 мај

2021 година, а беше одобрен во јули 2021 година. А Извештајот за мандатот на политиката на Министерството за култура и нејзините специјализирани тела беше подготвен и поднесен за одобрување од страна на консултантот во јули 2021 година и беше одобрен од Делегацијата на ЕУ во септември 2021 година.

Со овој проект ќе се обезбеди:

1. Подготовка на функционална анализа на целокупниот капацитет на Министерството и неговите специјализирани тела (Управата за заштита на културното наследство (УЗКН) и Агенцијата за филм (АФ).
2. Процена на капацитетите на МК за формулирање и имплементација на културната политика и стратегија.
3. Процена на оперативните капацитети на МК, УЗКН и АФ со цел ефикасно извршување на нивните задачи земајќи ги предвид нивната организациска структура и нивните релации со другите институции на национално и на локално ниво, како и на другите културни институции во државава.
4. Процена на менаџирањето на финансиите, како и на човечките ресурси на МК, УЗКН и АФ.
5. Ревизија на Националната стратегија за развој на културата 2018 – 2022, со обезбедување систем за следење и евалуација на видливи резултати.

Програма „Креативна Европа на ЕУ – Култура“

Во 2021 година, како последна година од спроведувањето на Програмата на ЕУ Креативна Европа 2014 – 2020, Одделението за Креативна Европа – Потпрограма Култура ги реализираше активностите на национално ниво предвидени во акцискиот план за 2020/2021 потпишан меѓу Министерството за култура и Извршната агенција за образование, аудиовизуелна дејност и култура во 2019 година и неговата екстензија потпишана во март 2021 година. Тие беа насочени кон промоција на резултатите од седумгодишното спроведување на Програмата на национално ниво. Исто така, 2021 година беше година на трансформација на Програмата „Креативна Европа (Култура и МЕДИА)“ во новиот програмски циклус за периодот од 2021 до 2027 година. Министерството за култура во 2021 година навремено го спроведе процесот за пристапување во новиот програмски циклус на Програмата „Креативна Европа 2021 – 2027 година“, кој на 8 декември 2021 година заврши со официјалното потпишување на „Договорот меѓу Република Северна и ЕУ за учество на Северна Македонија во Програмата Креативна Европа 2021 – 2027 година“, а на 27 декември 2021 г. ја реализираше исплатата на влезниот билет за Програмата „Креативна Европа“ за 2021 година.

1. Јавни настани

Министерството за култура на Република Северна Македонија на 8, 9 и 15 јуни година во НУ Музеј на современата уметност – Скопје и во ЈУ Младински културен центар (МКЦ) организираше промотивни настани на тема „Креативна Европа дома“ посветени на искуствата во спроведувањето на Програмата „Креативна Европа – Култура“ на Европската Унија, како и на нејзината рефлексивна на национално и на регионално ниво. Настаните беа организирани од страна на Канцеларијата за Креативна Европа – Потпрограма Култура во соработка со Делегацијата на Европската Унија во Република Северна Македонија, Канцеларијата на Креативна Европа – Култура на Република Србија, корисниците на Потпрограмата „Култура“ во периодот од 2014 до 2020 година и други партнери.

На 15 јуни во ЈУ Младински културен центар (МКЦ) се одржа тркалезна маса на тема „Креативна Европа – Перспективи на Западен Балкан“, на која учествуваа министерката за култура и амбасадорот на Европската Унија во нашата држава заедно со организациите поддржани од пилот-акцијата на

Програмата „Креативна Европа – Култура“ посветена на културната соработка со земјите од Западен Балкан. На настаните беа промовирани 30 успешни проекти поддржани од Потпрограмата „Култура“ и тие имаа карактер со присутните со цел да се обезбеди конструктивна дискусија и заедничка понатамошна соработка во рамките на новата програма „Креативна Европа на Европската Унија 2021 – 2027“.

Исто така, Одделението за Креативна Европа – Потпрограма Култура реализираше и други промотивни активности, како: Видео посветено на успешните проекти поддржани од Потпрограмата „Култура“ на Креативна Европа; Брошура „Креативна Европа 2014 – 2020 – Дома – Поддржани проекти од РСМ“ и друг промотивен материјал со логото за видливост на Програмата (УСБ, маици, тефтери, канцелариски материјал и сл.).

Во 2021 година се реализираа над 40 индивидуални консултации со потенцијални апликанти и учество на онлајн состаноците и обуките за канцелариите на Креативна Европа преку платформата „Тимс“ во организација на Европската комисија.

1. Поддржани проекти во 2020/2021 од Програмата „Креативна Европа (Култура)“

Од Потпрограмата „Култура“ се поддржани 19 проекти во рамките на следниве категории:

- Проекти за соработка со земјите од Западен Балкан: 10 проекти (12 организации од нашата земја учествуваа во избраните проекти, главно координатори). Македонските организации се водечки партнери во два проекта (вкупен грант на ЕУ за проекти во кои се вклучени македонски организации (3 632 832 евра)
- Проекти за соработка од помал обем, поддржани 3 проекти (ЕУ-грант 548 412 евра за сите партнери)
- Проекти за литературни преводи: 6 проекти (вкупен ЕУ-грант 367 912 евра).

Министерството за култура во 2021 година обезбеди кофинансирање на тековните проекти што се пријавени на двата конкурса:

– Конкурсот за учество во финансирање проекти на правни лица од Република Северна Македонија кои се поддржани од Програмата „Креативна Европа (2014 – 2020) – Потпрограма Култура“ на Европската Унија за 2021 година, при што се кофинансирани 14 проекти во вкупен износ од 6.802.021,00 денар;

– Конкурсот за учество во финансирање проекти на правни лица од Република Северна Македонија кои се поддржани од Пилот-проектот на Извршната агенција за образование и култура на Европската Унија: Проекти за соработка во Западен Балкан „Зацврстување на културната соработка и конкурентноста на културните и креативните индустрии во Западен Балкан“ за 2021 година, при што се кофинансирани 6 проекти во вкупен износ од 1.133.922,00 денари.

Вкупната сума што ја кофинансира Секторот за европски интеграции за двата конкурса изнесува 7.935.943,00 денари.

Агенда на ЕУ за Западен Балкан за иновации, истражување, образование, култура, млади и спорт

Министерството за култура го поддржа процесот на спроведување на Агендата на ЕУ за Западен Балкан за иновации, истражување, образование, култура, млади и спорт на Европската комисија, чија цел е да ја зацврсти соработката меѓу Европската комисија и земјите од Западен Балкан во процесот на преговорите во повеќе области, меѓу кои и во секторот Култура. Министерството за култура редовно обезбедува придонес во активностите поврзани со Агендата на ЕУ за Западен Балкан во согласност со динамиката предвидена од Европската комисија.

7. СЕКТОР ЗА ИНВЕСТИЦИОНИ РАБОТИ

Во делот на инвестициско одржување и набавка на опрема за националните установи од областа на културата во 2021 година, Министерството за култура поддржа вкупно 76 проекти кои беа содржани во годишните програми за работа на 45 национални установи. Министерството за култура склучи договори за финансирање проекти содржани во Годишната програма за работа на националните установи од областа на културата за 2021 година во делот на инвестициско одржување, адаптација и набавка на опрема за установата во вредност од 27.007.815,00 денари. Од вкупно одобрените проекти за кои се доделени договори, реализирани се 73 проекти во вредност од 20.217.366,00 денари.

Реализирани проекти			
Ред. бр.	Назив на националната установа	Назив на проектот	Финансиран износ на проектот
1	НУ Театар за деца и младинци	Реновирање на театарската сала	1.350.000,00
2	НУ Драмски театар – Скопје	Реновирање на сценскиот под, порталите на сцената и на тоалетите за публика на НУ Драмски театар – Скопје	766.938,00
3	НУ Центар за култура „Кочо Рацин“ – Кичево	Промена на прозорци и врати во Центарот за култура	1.038.400,00
4	НУ Центар за култура „Иљо Антески-Смок“ – Тетово	Реконструкција на покривната конструкција – купола	59.000,00
5	НУ Музеј на современата уметност	Санација на покривот	710.596,00
6	НУ Музеј на современата уметност	Отстранување на дефект на систем за климатизација	198.240,00
7	НУ Национален конзерваторски центар – Скопје	Обновување на санитарните јазли, варосување на сидните површини во ентериерот на објектот и замена на подната облога во ходниците и канцелариите	484.351,00
8	НУ Музеј Куманово	Реновирање на Меморијалниот центар „АСНОМ“, с. Пелинце	268.177,00
9	НУ Музеј на тетовскиот крај	Санација на нова управна зграда на музејот - прва фаза	1.021.276,00
10	НУ Центар за култура „Григор Прличев“ – Охрид	Санирање, поправка на парното	43.660,00
11	НУ Центар за култура „Григор Прличев“ – Охрид	Санирање, поправка на покривот	18.450,00
12	НУ Центар за култура „Трајко Прокопиев“ – Куманово	Реконструкција и санација на покривната конструкција и на покривниот покривач	60.000,00

13	НУ Музеј на албанската азбука – Битола	Приклучување на главната водоводна мрежа	87.273,00
14	НУ НУБ „Св. Климент Охридски“ – Скопје	Замена на подната облога и набавка на нов инвертер за читалниците	689.815,00
15	НУ Национална опера и балет	Опрема за интеграција на опремата за озвучување и осветлување од јапонска донација	547.911,00
16	НУ Албански тетар	Доработка на покривната конструкција	4.499.054,00
17	НУ Природонаучен музеј	Реконструкција на дел од покривот	79.536,00
18	НУ Драмски театар	Набавка на светлосна опрема	199.998,00
19	НУ Народен театар – Битола	Опремување на НУ Народен театар – Битола: набавка на клима-уреди – инвертер-клима за греење и ладење	225.050,00
20	НУ Народен театар – Битола	Опремување на НУ Народен театар – Битола: набавка на светилки	82.487,00
21	НУ Гостиварски театар – Гостивар	Набавка на опрема за потребите на институцијата	45.060,00
22	НУ Гостиварски театар – Гостивар	Набавка на компјутер и печатач	52.716,00
23	НУ Центар за култура – Битола	Оспособување на системот за дојава на пожар	500.000,00
24	НУ Центар за култура – „АСНОМ“ – Гостивар	Опремување на просторија за архива	224.908,00
25	НУ Центар за култура – Дебар	Набавка на лаптоп	37.999,00
26	НУ Центар за култура „Никола Јонков Вапцаров“ – Делчево	Набавка на тајфуни за греење за киносалата	60.000,00
27	НУ Центар за култура „Никола Јонков Вапцаров“ – Делчево	Набавка на компјутери	42.510,00
28	НУ Центар за култура „Кочо Рацин“ – Кичево	Набавка на опрема за осветлување	300.000,00
29	НУ Центар за култура – Крива Паланка	Набавка на компјутерска опрема	170.383,00
30	НУ Центар за култура „Трајко Прокопиев“ – Куманово	Набавка на професионална музичка миксета	138.062,00
31	НУ Центар за култура „Ацо Ѓорчев“ – Неготино	Набавка на компјутери и компјутерска опрема	132.825,00
32	НУ Центар за култура „Григор Прличев“ – Охрид	Набавка на компјутери, проектор и платно	86.517,00
33	НУ Центар за култура „Марко Цепенков“	Дигитализација на архивата на Театарот „Војдан Чернодрински“	224.700,00

34	НУ Центар за култура – Струга	Набавка на видеонадзор и инсталација на целокупната опрема за видеонадзор за потребите на Националната установа Центар за култура „Браќа Миладиновци“ – Струга	61.202,00
35	НУ Филхармонија на РС Македонија	Периодичен преглед за заземувачкиот систем, громобранската инсталација и дизел-електричниот агрегат	47.790,00
36	НУ Филхармонија на РС Македонија	Промена на филтри на клима комори кои се употребуваат за ладење и за греење на објектот	458.185,00
37	НУ Музеј „Д-р Никола Незлобински“ – Струга	Набавка на компјутерска опрема	97.650,00
38	НУ Историски музеј – Крушево	Осветлување на објектот на Музејот на Илинденското востание и Крушевската Република	199.738,00
39	НУ Музеј на тетовскиот крај	Набавка на опрема за НУ Музеј на тетовскиот крај – Тетово	91.850,00
40	НУ Музеј на Република Северна Македонија	Набавка на ПП-апарати и сервисирање на постојните, во согласност со закон, за потребите на НУ Музеј на РС Македонија	76.346,00
41	НУ Музеј „Западна Македонија во НОВ“	Набавка на компјутерска опрема	99.750,00
42	НУ Музеј „Западна Македонија во НОВ“	Набавка на проектор	23.600,00
43	НУ Уметничка галерија – Тетово	Набавка на професионален фотоапарат	57.900,00
44	НУ Национална галерија на Република Северна Македонија	Набавка на огноотпорни архивски ормани	124.096,00
45	НУ Национална галерија на Република Северна Македонија	Набавка на метални фиоки – планери	30.480,00
46	НУ ЦК „Ацо Шопов“ – Штип	Набавка на компјутерска опрема и опрема за фотокопирање	249.669,00
47	НУМ „Струшки вечери на поезијата“	Набавка на техничка опрема за осветлување	96.229,00
48	НУ за управување со археолошкиот локалитет Стоби	Набавка на опрема за складирање архивски материјал, музејска и теренска документација	343.964,00

49	НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј – Прилеп	Набавка на 1 двокрилен архивски метален ПП-орман за потребите на конзерваторската лабораторија при НУ Завод и музеј – Прилеп	94.400,00
50	НУ Универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“ – Битола	Набавка на компјутери за пребарување записи (книги) во новите универзитетски читални	98.200,00
51	НУ Универзитетска библиотека „Гоце Делчев“ – Штип	Замена на дотраена опрема, докомплетирање на постојната опрема	199.116,00
52	НУ Завод за заштита на културните споменици и музеј – Струмица	Набавка на преносна рампа и електричен транспортер за инвалидски колички по рамни скалила	180.075,00
53	НУ Албански ансамбл на народни ора и песни	Реновирање и купување на канцелариски материјал	386.444,00
54	НУ Албански ансамбл на народни ора и песни	Набавка на аудиосистеми	63.970,00
55	НУ Македонски народен театар	Санација на проодна тераса	18.172,00
56	НУ Македонски народен театар	Одржување, сервисирање и резервни делови за клима-ормани	47.967,00
57	НУ Македонски народен театар	Одржување, сервисирање и резервни делови за топлинските пумпи	226.357,00
58	НУ Македонски народен театар	Редовно одржување, сервисирање и резервни делови за противпожарниот систем	196.279,00
59	НУ Македонски народен театар	Одржување, сервисирање, атест и резервни делови за лифтовите	60.781,00
60	НУ Центар за култура „Никола Јонков Вапцаров“ – Делчево	Санација на покривната конструкција на Спомен-домот на Разловечкото востание во с. Разловци, Делчево	387.094,00
61	НУ Центар за култура „Ацо Ѓорчев“ – Неготино	Тековно одржување на ПП-опремата	14.325,00
62	НУ Филхармонија на РС Македонија	Редовно месечно одржување и набавка на потрошен материјал за четири лифтови поставени во објектот (електричен-патнички лифт (Л1 и Л4), еден товарен-хидрауличен Л2 и еден електричен-товарен лифт Л3	96.000,00
63	НУ Филхармонија на РС Македонија	Систем за противпожарна заштита	310.670,00

64	НУ Филхармонија на РС Македонија	Технички преглед и испитување на дигалки (хојстови) во големата и во малата сала	58.300,00
65	НУ Филхармонија на РС Македонија	Промена на фасадно стакло	191.239,00
66	НУ Национална опера и балет	Реновирање и адаптирање на простории за чување музички инструмент – јапонска донација	150.000,00
67	НУ Музеј Гевгелија	Замена на светлечките компоненти во постојаната археолошка поставка	19.800,00
68	НУ Историски музеј Крушево	Промена на амбиенталното светло	16.500,00
69	НУ Музеј на тетовскиот крај	Одржување и заштита на ММ Музеј на ЦК КПМ	52.999,00
70	НУ Музеј „Западна Македонија во НОВ“	Промена на електричната инсталација	39.105,00
71	НУ Национална опера и балет	Испитување и одржување на лифтовите	248.980,00
72	НУ Археолошки музеј на Република Северна Македонија	Замена на неисправни делови и сервисирање на системот за греење и дистрибуција на топла вода	306.800,00
73	НУ Центар за култура „Иљо Антески-Смок“ – Тетово	Реновирање на тоалетите	249.452,00
Вкупно реализирано во 2021 година			20.217.366,00

Министерството за култура донесе и Програма за изградба на нови објекти и за реконструкција, санација и адаптација на постојните објекти што ги користат националните установи

од областа на културата за 2021 година. Во согласност со оваа програма, реализирани се следниве проекти:

Ред. бр.	Опис на активноста	Носител на активноста	Реализиран износ во денари
1	Изградба на објект наменет за НУ Турски театар во Скопје	НУ Турски театар Скопје	18.740.000,00
2		НУ ЦК „Иљо Антески-Смок“ – Тетово	69.500.000,00

3	Изградба на Стар театар во Струмица	НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј – Струмица	5.013.958,00
4	Изведба на работи за реконструкција на објектот на НУ ЦК „Трајко Прокопиев“ во Куманово – зграда на театарот	НУ Центар за култура „Трајко Прокопиев“ во Куманово	7.069.564,00
5	Изведба на работи за реконструкција на објектот на НУ Центар за култура „Бели мугри“ – Кочани	НУ Центар за култура „Бели мугри“ – Кочани	3.207.820,00
6	Изведба на работи за реконструкција на објектот на НУ Центар за култура „АСНОМ“ – Гостивар	НУ Центар за култура „АСНОМ“ – Гостивар	8.213.882,00
7	Обезбедување проектно-техничка документација за реконструкција на објектот на НУ Музеј на Република Северна Македонија – Скопје	Министерство за култура	522.200,00
8	Обезбедување проектно-техничка документација за реконструкција со доградба и надградба на објектот на НУ Центар за култура „Марко Цепенков“ – Прилеп за обезбедување простор за потребите на Театарот	НУ Центар за култура „Марко Цепенков“ – Прилеп	198.485,00
9	Обезбедување проектно-техничка документација за реконструкција на објектот на НУ Центар за култура „Антон Панов“ – Струмица	Министерство за култура	500.000,00
10	Обезбедување проектно-техничка документација за реконструкција на објектот НУ Национална галерија на Македонија – Скопје	Министерство за култура	500.000,00
11	Изведување на завршни работи за објектот Театар Велес	Министерство за култура	2.107.752,00
12	Изведба на дополнителни системи за ладење во технички простории во објектот на НУ	Министерство за култура	4.760.960,00

	Национална филхармонија – Скопје		
13	Изведба на систем за гасификација на објектот на НУ Центар за култура „Трајко Прокопиев“ – Куманово	НУ Центар за култура „Трајко Прокопиев“ – Куманово	0.00
14	Изведба на санација на системот за греење на објектот „Мала станица“ при НУ Национална галерија на Република Северна Македонија – Скопје	Национална галерија на Република Северна Македонија – Скопје	963.470,00
Вкупно реализирано			121.298.091,00

8. СЕКТОР ЗА ЈАВНИ НАБАВКИ

Секторот за јавни набавки во Министерството за култура своите активности во текот на 2021 година ги насочи, пред сè, кон реализација на своите надлежности утврдени во Правилникот за внатрешна организација на Министерството за култура, а особено кон навремено донесување и реализација на Планот за јавните набавки на Министерството за култура за 2021 година.

Со донесениот Годишен план за јавни набавки на Министерството за култура за 2021 година, беа предвидени 26 јавни набавки.

Од предвидените набавки, 4 се спроведоа преку Службата за заеднички работи на Владата на Република Северна Македонија, и тоа:

- Набавка на угостителски услуги во објект на Министерството за култура;
- Набавка на услуги за резервација на авиобилети;
- Набавка на услуги за мобилен оператор;
- Набавка на услуги за фиксен оператор.

Исто така, Министерството за култура донесе: Решение за набавка на угостителски услуги; Решение за набавка на хотелски услуги; Решение за набавка на образовни услуги и услуги за стручно усовршување во вкупен нето-износ од 615.000,00 денари.

Од преостанатите 19 јавни набавки, според поделбата „вид на договор за јавна набавка“, се реализирани следниве набавки:

Набавка на стоки	
Назив на јавна набавка	Вредност на склучен договор со ДДВ
Набавка на електрична енергија	3.540.000,00
Набавка на гориво	1.994.200,00
Набавка на канцелариски материјали и тонери	293.354,66
Набавка на сервер и информатичка опрема	1.851.150,00
Набавка на услуги	
Назив на јавна набавка	Вредност на склучен договор со ДДВ

Услуги за вршење превод	1.416.000,00
Сервисирање на моторни возила	1.994.200,00
Сервисирање на компјутери, лаптопи и печатачи	300.000,00
Услуги од авторска агенција	1.770.000,00
Услуги за изработка на дипломи, папки за дипломи, плакети и кутии за државни награди	708.000,00
Услуги од новинска агенција	339.840,00
Услуги за осигурување на имот – објекти и опрема на НУ и МК	852.982,00
Обезбедување консултантски услуги за транзиција/имплементација на ИСО 9001:2015	295.000,00
Задолжителен систематски преглед	220.810,00
Набавка на услуги за изработка на аудиовизуелни спотови, веб-анимации и видеоизложба за животот и делото на Блаже Конески	336.064,00
Проектантски услуги за изработка на проектно-техничка документација	17.051.000,00
Објавување огласи во печатени медиуми	3.540.000,00
Избор на правен субјект за сертификација на ИСО 9001:2015	666.955,00

III. Набавка на работи

Набавка на работи	
Назив на јавна набавка	Вредност на склучен договор со ДДВ
Изведба на работи за дополнителни системи за ладење во техничките простории во објектот на НУ Филхармонија	4.737.807,00
Изведба на завршни градежни и градежно-занаетчиски работи за објектот Театар Велес	3.529.279,70

Со цел запазување на принципот на транспарентност на јавните набавки, Годишниот план за јавни набавки е објавен на веб-страницата на Министерството за култура.

Исто така, сите огласи објавени на ЕСЈН, како и известувањата за склучените договори, тековно се објавувани на веб-страницата на Министерството за култура.

9. СЕКТОР ЗА НОРМАТИВНО-УПРАВНИ РАБОТИ И ЗА АВТОРСКОТО ПРАВО И СРОДНИТЕ ПРАВА

Во рамките на своите надлежности, Секторот за нормативно-управни работи и за авторското право и сродните права во 2021 година реализираше повеќе активности, и тоа:

Закони/акти донесени од Собранието на Република Северна Македонија

1. Закон за изменување и дополнување на Законот за музеите, со кој се изврши усогласување со одредбите од Законот за прекршоците („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 103/2021)

2. Закон за изменување и дополнување на Законот за библиотеките, со кој се изврши усогласување со одредбите од Законот за прекршоците („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 122/2021)

3. Закон за изменување и дополнување на Законот за аудиовизуелните добра, со кој се изврши усогласување со одредбите од Законот за прекршоците („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 103/2021)

4. Закон за изменување и дополнување на Законот за меморијалните споменици и спомен-обележјата, со кој се изврши усогласување со одредбите од Законот за прекршоците („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 103/2021)

5. Закон за изменување и дополнување на Законот за издавачката дејност, со кој се изврши усогласување со одредбите од Законот за прекршоците („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 103/2021).

Донесени општи акти од министерот за култура

1. Правилник за критериумите, условите и начинот на вршење валоризација, категоризација и ревалоризација на културното наследство, содржината на елаборатите и начинот на обезбедување на ревизијата („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 44/2021)
2. Правилник за содржината и методологијата за изработка на заштитно- конзерваторските основи за културното наследство („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 113/2021)
3. Правилник за утврдување на условите, критериумите и постапката за доделување месечни надоместоци од средства од буџетот на Република Северна Македонија за придонесите за здравствено, пензиско и инвалидско осигурување и за данокот на личен доход на самостојните уметници („Службен весник на Република Северна Македонија бр. 252/21)

4. Анализа со предлози за децентрализација на националните установи од областа на културата
Поединечни акти: Национални пензии и национални уметници

- Изработка на акти за исплата на надоместоците на пензионерите, кои се добитници на една од државните награди за култура, во согласност со Законот за културата, а тоа право го остваруваат 78 уметници и стручни работници за заштита на културното наследство, како и за 5 уметници кои имаат право на надомест како национални уметници во согласност со Законот за националниот уметник.

Предлози на закони/акти доставени до Владата на Република Северна Македонија и до Собранието на Република Северна Македонија

1. Предлог на закон за остварување на јавниот интерес во културата (во собраниска постапка на донесување)
2. Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за авторското право и сродните права усогласување со европската регулатива и со одредбите од Законот за прекршоците (во владина постапка). Законот се усогласува со Директивата 2014/26/ЕС за колективно управување со авторското право и сродните права и мултитериторијално лиценцирање на музички дела за

користење преку интернет, Директивата 2011/77/ЕУ за изменување на Директивата 2006/116/ЕУ за времетраењето на заштитата на авторското право и сродните подготвеност“ на Северна Македонија за пристапување во ЕУ во областа на интелектуалната сопственост.

10. СЕКТОР ЗА УПРАВЕН И ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Во рамките на надлежностите утврдени со Законот за културата и Законот за инспекциски надзор („Сл. весник на РСМ“ бр. 102/2019), од страна на инспекторите при Секторот за управен и инспекциски надзор на Министерството за култура (вкупно 5 инспектори со овластувања за целата територија на РСМ), во текот на 2021 година беа извршени вкупно 156 инспекциски надзори (од кои: 8 редовни, 89 вонредни и 59 контролни надзори) од аспект на примена на вкупно 6 (шест) закони од областа на културата, и тоа:

- 142 инспекциски надзори, од кои: 2 редовни, 85 вонредни и 55 контролни инспекциски надзори – извршени во согласност со Законот за културата од аспект на работењето и наменското користење на средствата обезбедени преку МК од Буџетот на Република Северна Македонија за програми/проекти од национален интерес во културата за 2019 – 2021 г. – во национални установи од областа на културата, здруженија на граѓани и други правни лица, регистрирани за вршење соодветна дејност од областа на културата, како и кај физички лица, сите корисници на средствата од Буџетот на РСМ, преку МК;

- 7 (седум) инспекциски надзори извршени во согласност со Законот за издавачката дејност и подзаконските прописи, од кои: 5 (пет) редовни и 2 (два) контролни инспекциски надзори;

- 1 (еден) редовен инспекциски надзор, 2 (два) контролни инспекциски надзори и 1 (еден) вонреден инспекциски надзор извршен во согласност со Законот за музеите и подзаконските прописи;

- 1 (еден) вонреден инспекциски надзор извршен во согласност со Законот за библиотеките и подзаконските прописи;

- 1 (еден) вонреден инспекциски надзор извршен во согласност со Законот за филмската дејност и подзаконските прописи;

- 1 (еден) вонреден инспекциски надзор извршен во согласност со Законот за аудиовизуелни добра.

За утврдените недостатоци, како и повреди на прописите од областа на културата, во текот на 2021 г. од страна на инспекторите за култура се издадени вкупно 54 решенија со опомена/наредба за отстранување на утврдените недостатоци во определен рок врз основа на Законот за културата и Законот за инспекциски надзор, од кои: 51 по Законот за културата, 1 по Законот за издавачката дејност и 2 по Законот за музеите.

Во согласност со издадените решенија со опомена од инспекторите за култура, во Буџетот на РСМ, од страна на субјекти кај кои е извршена инспекција, се вратени средства во вкупен износ од 729.535,00 денари.

Исто така, во текот на 2021 година, за утврдените недостатоци и неправилности од аспект на примена на Законот за културата, Законот за музеите (еден) и Законот за библиотеките (еден), издадени се вкупно 9 (девет) прекршочни платни налози против одговорни и правни лица, како и против физички лица. Во согласност со издадените платни налози од инспекторите за култура, во Буџетот на РСМ се прибрани средства во вкупен износ од 93.969,00 денари.

Врз основа на Правилникот за елементите на проценката на ризикот, како и зачестеноста на спроведувањето на инспекциски надзори врз основа на процената на ризик („Сл. весник на РСМ“ бр. 247/19), донесен од Инспекцискиот совет, а по спроведената едномесечна стручна обука во рамките на Проектот на ЕБРД (Европска банка за обнова и развој), од страна на Секторот за управен и инспекциски надзор на МК, согласно со член 32 став (1) од Законот за инспекциски надзор, е донесена Методологијата за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори во областа на културата бр. 57-5108/2 од 29.04.2021 г., со која се пропишува начинот на проценка на ризик, преку идентификација на специфичните ризици во надлежност на контролата од страна на инспекторите за култура, а со цел ефективно и ефикасно планирање на обемот и зачестеноста на надзорот над субјектите во областа на културата. Со Допис бр. 03-418/5 од 28.05.2021 г., Инспекцискиот совет даде позитивно мислење за Методологијата за проценка на ризик при планирањето на инспекциските надзори во областа на културата. Резултатите од Методологијата се земени предвид при подготвувањето на Годишниот план за работа за 2022 година.

Сите 5 (пет) инспектори учествуваа на вкупно три генерички онлајн обуки со користење на новата платформа за електронско учење од Годишната програма за генерички обуки за 2021 г., донесена од Инспекцискиот совет во согласност со обврската од Законот за инспекциски надзор, и тоа на тема: Начела и организација, постапки, одговорност и санкции (Закон за прекршоците „Сл. весник на РМ“ бр. 96/2019), Канцелариско и архивско работење, Начела и организација, права, обврски и овластувања на инспекторите (Закон за инспекциски надзор), Постапување по претставки и предлози, прекршочни одредби и други, по што инспекторите се стекнаа со сертификат за успешно завршена генеричка обука.

11. СЕКТОР ЗА СЛЕДЕЊЕ, РАЗВОЈ И ЛОГИСТИЧКА ПОДДРШКА

Во согласност со поставеноста, Секторот за следење, развој и логистичка поддршка е составен од две одделенија – Одделение за логистичка поддршка и Одделение за државни награди.

Одделение за логистичка поддршка

Во рамките на своите надлежности, Одделението за логистичка поддршка во 2021 година, континуирано и со динамика, успешно одговараше на сите предизвици и задачи поврзани со односите со јавноста.

Одделението беше фокусирано на: изработка на информации поврзани со проектите поддржани од страна на Министерството, обезбедување одговори на поставените новинарски прашања, подготовка на обраќања/материјали за учество на соодветни настани, подготовка на соопштенија за јавноста, нивно доставување до медиумите и поставување на веб-страницата на Министерството. Исто така, Одделението остваруваше секојдневна телефонска и електронска комуникација со странките кои имаат потреба од одговори или помош при нивно упатување до соодветните сектори.

Одделението за логистичка поддршка оваа година беше вклучено и во активностите за редицајн на постојната веб-страница на Министерството за култура, како и во организацискиот аспект на низа настани поврзани со работата на Министерството. Дел од вработените во Одделението беа и на

еднодневната Обука за управување со Алатката за следење на процесот на реорганизација, која на 26 октомври се одржа во Клубот на пратениците.

Одделение за државни награди

Одделението за државни награди, во согласност со Законот за државните награди и законите за изменување и дополнување на Законот за државните награди („Службен весник на РМ“ бр. 52/06, 54/07, 74/12, 99/18 и „Службен весник на РСМ“ бр. 98/19), се грижеше за: успешна, навремена, квалитетна и точна реализација на државните награди кои се во надлежност на Министерството за култура, а тоа се:

- „Мајка Тереза“;
- „11 Октомври“;
- „23 Октомври“;
- „22 Ноември“;
- „Св. Климент Охридски“;
- „Мито Хаџи Василев-Јасмин“;
- „Мето Јовановски“.

Во текот на 2021 година беа одржани вкупно 25 состаноци, и тоа: 5-те одбори одржаа 15 состаноци, а стручните комисии и стручните тела одржаа 10 состаноци. Беа пристигнати и обработени вкупно 77 иницијативи, а беа доделени вкупно 16 награди. За одборите, комисиите и стручните тела, Одделението изготви материјали за работа, извештаи, одлуки, решенија, прегледи, анализи, преписки и дописи со Секторот за правни работи, а ги менаџираше и сите активности во врска со реализирањето и доделувањето на наградите во Собранието на Република Северна Македонија.

Во согласност со динамиката на работата на Одделението за државни награди, беа изготвени потребните документи и материјали за секоја награда одделно, и тоа: записници; мислења; анализи; одлуки; решенија; писма; прегледи; покани; регистри на добитниците; текстови за изработка на дипломи и плакети; сценарија; писма за добитниците; консултации со секторите за: правни работи, за финансиско работење и за јавни набавки; списоци со трансакциски сметки за добитниците на наградите; решенија за добитниците на наградите; списоци за исплата на членовите на одборите, на стручните комисии и на стручните тела; контакти со добитниците на наградите и со членовите на одборите, на стручните комисии и на стручните тела; прегледи на финансиските потреби за државните награди.

Државна награда „11 ОКТОМВРИ“

Одборот за доделување на оваа награда одржа 3 седници и распиша Конкурс за доделување на државната награда „11 Октомври“ во 2021 година на кој пристигнаа и беа разгледани 30 иницијативи. Одборот формираше 2 стручни комисии за разгледување на иницијативите и донесе Одлука за 4 добитници на наградата за 2021 година. Добитници на државната награда „11 Октомври“ за 2021 година се: Павле Кузманоски, академски сликар; Бедиа Бегова, актер и Махи Несими, политиколог – за животно дело во областа на културата и уметноста, проф. д-р Атанас Вангелов, филолог – за животно дело во областа на науката и образованието.

Државна награда „22 НОЕМВРИ“

Одборот за доделување на оваа награда одржа 3 седници и распиша Конкурс за доделување на државната награда „22 Ноември“ за 2021 година на кој беа пристигнати 3 иницијативи. Одборот донесе Одлука за двајца добитници на наградата за 2021 година. Добитници на државната награда „22 Ноември“ за 2021 година се: Фејзи Бојку, писател и Илбер Села, политиколог.

Државна награда „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Одборот за доделување на оваа награда одржа 3 седници и распиша Конкурс за доделување на наградата на кој пристигнаа и беа разгледани 23 иницијативи. Одборот формираше 2 стручни комисији и донесе Одлука за 4 добитници на наградата. Добитник на државната награда „Св. Климент Охридски“ во областа на воспитанието и образованието е проф. д-р Ѓулумсер Касапи, универзитетски професор, а во областа на културата и уметноста наградата им се додели на: Јован Павловски, писател; Снежана Анастасова Чадиќовска, музички уметник и Елена Дончева, академски сликар – костимограф.

Државна награда „МИТО ХАЌИ ВАСИЛЕВ-ЈАСМИН“

Одборот за доделување на државната награда „Мито Хаџи Василев-Јасмин“ во 2021 година одржа 3 седници и распиша Конкурс на кој пристигнаа и беа разгледани вкупно 16 иницијативи. Одборот донесе одлука за 4 добитници, кои ја делат наградата. Во областа на публицистиката, наградата ја добија Тошо Филипovski и Томислав Кежаровски, а во областа на новинарството, наградата ја добија Аделина Марку и Марјанчо Николовски.

ДРЖАВНА НАГРАДА „МЕТО ЈОВАНОВСКИ“

Одборот за доделување на оваа награда одржа 3 седници и распиша Конкурс за доделување на државната награда „Мето Јовановски“ за 2021 година на кој пристигнаа и беа разгледани 5 иницијативи. Одборот донесе Одлука за двајца добитници на наградата за 2021 година. Добитници на државната награда „Мето Јовановски“ за 2021 година се: Ѓорѓи Лазаревски и Звонко Костовски.

Министерство за култура